

V. évfolyam, 10. szám, 2013. május, <http://tatkontur.elte.hu>

TÁTKONTÚR

AZ ELTE TÁTK HÖK LAPJA

TÁRSADALMI CÉLÚ REKLÁMOK

Kié a haszon?

A RÁCSOK TÚLOLDALÁN

avagy mit kell tudni a börtön világról?

KORUNK VILÁGKÉPE

látletet a jövőből

MOBILITÁSI MIZÉRIA

lássunk reálisan!

Különleges éjszaka volt.

AIDS.

**VELED IS
MEGTÖRÉNHEZ!**

TARTALOM

Nyitány	3
KÖZELÍTŐ	
Jogász és matematikus egy csapatban	4
HÖKÉLETES	
Egy pályázati ciklus margójára	6
Beszámoló a Rektori Ellenőrzésről	6
INTERKULTÚRA	
Egy segítő naplója	7
TERÍTÉKEN A TUDOMÁNY	
A rácsok túoldalán	8
Társadalmi célú reklámok – Kiért vannak?	10
Korunk világgépe	12
Izmusok nyomában: a terrorizmus	13
KÜL-ÜGYES	
Mobilitási mizéria	15
„Megelégetem játszani az amerikaiit”	16
Au-pairnek lenni, és világot látni	18
AJÁNLÓ	
Világszakadtságtól az Okosak földjéig	19
A 011 Alkotócsoport bemutatja: Meanwhile in Kansas	21
A meztelen férfi	22
Kordos Szabolcs: Taxisvilág, Hungary	23
4D - direkt, dinamikus, dermesztő, drága	24
Nick Vujicic	25
Újra együtt szurkolhat Magyarország	26

NYITÁNY

Május van, ami azt jelenti, hogy a tanév utolsó TátKontúrtját tarjátok a kezetekben. Remélem, hogy a LEN, az utolsó zh-k, a (záró)vizsgák és töménytelen mennyiségű tanulás mellett (és semmiképp sem helyett, khm) jól esik majd a következő oldalakat lapozgatni. Olvashattok többek között személyes tapasztalatokról egy hajléktalanelátó intézményből, a börtönök világáról, a társadalmi célú reklámokról, a kivándorlásról - és úgy gondolom, hogy vizsgaidőszakban, a sokadik szakszöveg átrágása után kifejezetten jól esik, ha ismét szembesülünk vele, hogy tulajdonképpen mennyire életszagúak is a társadalomtudományok.

Továbbá szeretném megragadni az alkalmat, hogy megköszönjem a szerkesztőségnek az együtt töltött időszakot, már el sem tudnám képzelni az egyetemi éveimet a Kontúr nélkül. További jó hangulatú szerkesztőségi üléseket, rugalmas határidőket, remek cikkeket és jobbnál jobb lapszámokat kívánok Nektek!

Nyeste Krisztina

Impresszum TátKontúr • V. évfolyam, 10. szám • 2013. Május

Felelős kiadó: Máté Anna, az ELTE TÁTK HÖK elnöke

Kiadja: ELTE TÁTK HÖK **Főszerkesztő:** Nyeste Krisztina

Címlap: Molnár Balázs **Tördelés:** Aruwa Eszter

Olvasószerkesztő: Lapinskas Ilona

PR: Halász Gergely

Projektmenedzser: Csernus Fanni, Sebők Eszter

Fotó: Kallos Bea

Megjelenik havonta 500 példányban,
a Demax Művek Nyomdaipari Kft. gondozásában.

Rovatvezetők: Berta Kitti (Ajánló), Boda Daniella (Kül-Ügyes), Hódi Adrienn Dóra (Terítéken a tudomány), Sipos Alexandra (Közelítő), Zalányi Márk (Hökéletes), Teczár Szilárd (Interkultúra)

Újságíróink: Berta Kitti, Boda Daniella, Cserép Tamás, Drubina Kamilla (Voilá), Hancz Petra, Horváth Brigitta, Ilyés Virág (Viróg), Máté Anna, Nagy-Sándor Zsuzsa (NsZs), Stalzer Tamara, Tuza Dorottya

JOGÁSZ ÉS MATEMATIKUS EGY CSAPATBAN

AZ ELSŐ EGYETEMI VÍZILABDA-BAJNOKSÁG

A március 23-24-i hétvégén került megrendezésre az I. Magyar Egyetemi- és Főiskolai Vízilabda-bajnokság izgalmas meccsekkel, sikongató lányokkal és olimpiai bajnokokkal tarkítva.

A kétnapos tornát a Magyar Egyetemi-Főiskolai Sportszövetség, a Magyar Vízilabda Szövetség, valamint a Semmelweis Egyetem szervezte. Az eseménnyel a szervezők két dologra szeretnék volna felhívni a figyelmet. Egyrészt arra, hogy nem kell, hogy a gimnáziumból kilépve a fiatalok válaszünt elé kerüljenek sport vagy tanulás, tanulás vagy sport?, – hiszen a kettő jól megfér egymás mellett. A versennyel emellett az egészséges életmód fontosságát hangsúlyozták, hiszen nem lehet elég korán elkezdenünk tudatosan tenni az egészségünkért, melynek remek formája a rendszeresen üozött sporttevékenység.

A Császár-Komjádi Béla Uszodában a következő egyetemek és főiskolák vízilabdásai csaptak össze a vízben: Budapestről a Semmelweis, az ELTE, a Corvinus, a BME, a BGF, a Pázmány, valamint a Károli indított csapatot. Ami a vidéki csapatokat illeti, a Pécsi és a Szegedi Tudományegyetem pólósai vettek részt a versenyen.

A torna egyik érdekessége, hogy Faragó Tamás mellett – aki a rendezvény egyik fővédnöke volt – több olimpiai bajnok vízilabdázó vett részt tevékenyen a lebonyolításban: ök vezették a meccseket, és volt, aki edzői feladatokat is ellátott egy-egy egyetem csapata mellett. Így edzősködött Steinmetz Ádám a Pázmány csapatánál, Gergely István pedig a Corvinus segítette. Meccset vezetett Benedek Tibor, a magyar válogatott szövetségi kapitánya, valamint Csapó Gábor, Gergely István, Faragó Tamás és Székely Bulsú is.

A másik különlegesség a játékszabályokban keresendő, az avatott szemnek minden bizonnyal feltűnt a rövidebb pályahossz, és az, hogy csapatonként eggyel kevesebb játékos volt a vízben. Ezek a változások nem csupán a torna idejére szóló könnyítések, hanem Faragó Tamás ötletei, amelyek a vízilabdasport megújítását célozzák, és amelyeket ezen az egyetemközi tornán tettek elsőként próbára. Az említett módosításokon kívül újdonság volt még, hogy futóórával mérték az időt: 4 x 10 perces negyedekből álltak a meccsek (a 4 x 8-asok helyett), kisebb méretű labdával, kontrafault nélkül zajlott a

játék, valamint a 7 méteren kívülről lött gólok duplán számítottak.

Nagyon tetszett, hogy a lelátó és a medence nem volt olyan szigorúan elszeparálva, mint a hivatalos, bajnoki mérkőzéseken, így sokkal közvetlenebb, barátságos volt a légkör az egész torna folyamán. A hangulat remek volt, némelyik egyetem csapatához egyen pólóban, dobokkal és kereplőkkel egész szurkolótábor érkezett, hogy biztassák a pólósokat. Sajnos tőlünk, az ELTE-ről nem jött ennyi felkészült szurkoló – ezen bizony a jövő évi tornára változtatni kell, hiszen a fiúk nagyon is megérdemlik a biztatást! És ha már itt tartunk, igen, az idei első torna úgy tűnik, hagyományt indított útjára, hiszen a nagy sikerre való tekintettel a torna végén, az eredményhirdetéskor a szervezők bejelentették: jövőre is találkozunk.

A torna győztese a nagyon szoros küzdelemben, a játékidő lejártát követő öt méteres-párbajban felülkerekedő BCE csapata lett, másodikként végzett a BGF, harmadik a BME lett. Az ELTE a kilenc csapat közül az ötödik helyen végzett, a csapat kapusát, Szász Pétert pedig a torna legjobb kapusának választották.

Végezetül szeretném megosztani veletek Faragó Tamás gondolatait, még a verseny előttől:

„Ami a program fogadtatásával kapcsolatos várakozásomat illeti: abban bízom, hogy a vízilabdázók társadalma mindenféle szempontból egy „jó populáció”. És nemcsak abból lehet erre következtetni, hogy az emberek szeretettel beszélnek erről a sportágról, hanem a csajok is tudják... Ahogy a mérkőzéseken rendre tapasztalni lehet, a nézők 60-70 százaléka nő, ezért azt gondolom, hogy mindenféleképpen érdemes lesz nemcsak a játékot figyelni, hanem a nézőteret is... Komplex programra lehet számítani a Komjádi uszodában.”(www.vlv.hu)

Így, már túl a versenyen, csak alátámasztani tudom mindazt, amit az olimpiai bajnok remélt a versenytől. Legyen ez egy előzetes kedvcsináló a jövő évi tornára, mert ahogy beszélgetésünkkor Répási Károly mondta: *„A vízilabdát nem lehet abbahagyni. Ez egy életstílus, nem csak egy sport.”*

A mi fiaink – vízilabda az ELTE-n

Egy, a SZTE elleni magabiztos győzelem után az ELTE csapatának két tagjával, *Pintér Béla Luyival* (TáTK) és *Répási Károlyval* (PPK) beszélgettem.

Mindkettejük hosszú éveken át játszott különböző egyesületekben, tapasztalt vízilabdásként kerültek az ELTE csapatába. Ahogyan már szóba került, az egyetemi sport lehetőséget nyújt a rendszeres testmozgás és a tanulmányok összehangolására. Luyi és Károly sem szerettek volna végleg felhagyni a pólóval, ezért csatlakoztak az egyetemi csapathoz, amely a heti két edzéssel, valamint a Budapest Bajnokság meccsivel nem hátráltatja tanulmányaikat.

A csapat edzője *Szabó Attila*, aki egykor az Informatikai Kar hallgatója volt, a játékosok közt pedig találunk TTK-sokat, BTK-sokat, ÁJK-sokat – szinte az ELTE minden karát képviseli valaki. Sőt, egy spanyol Erasmusos diák is tagja a csapatnak ebben a félévben.

Rajtuk kívül az edzéseken nagy létszámban jelen vannak már végzett, volt ELTE-sek is – a fiúk elmondása szerint a tréningek péntek és szombat estéenként mindig jó hangulatban telnek.

Akinek kedve támadna csatlakozni a csapathoz, vagy ellátogatna a meccsre, hogy szurkoljon a srácoknak, javasolom, hogy keresse fel az *ELTE Vízilabda DSK* Facebook – oldalát, vagy látogasson el a *vizilabda.elte.hu* honlapra, ahol további információkat talál a meccsekről és a csapatról egyaránt.

Voilà

FELVÉTELI A SZÉCHENYI ISTVÁN SZAKKOLLÉGIUMBA

A Széchenyi István Szakkollégium felvételt hirdet első és másodéves (alapszakos) egyetemisták részére.

Május 6-ig várjuk a kitöltött felvételi kérdőíveket a Corvinus egyetem Főépületében (Fővám tér 8.), a Corvinus Egyetem könyvtárában (Közraktár utca 4-6. 1. emelet) és az ÁJK büféjében (Egyetem tér 1-3.) kihelyezett dobozokba, vagy a kollégiumba (Ráday utca 43-45.).

Reméljük, eddig is sikerült meggyőznünk, miért érdemes jelentkezni a SZISZ-be, ha mégis elbizonytalanodnál, a *szisz.hu*-n rengeteg információt találsz rólunk, a sávokról, programjainkról, és például a kérdőívet is le tudod tölteni.

Hogy miért fontosak a sávok? Mert a négy sávunk közül - Law & Economics, Kormányzati gazdaságtan, Szociológia, Pénzügyi közgazdaságtan - a kérdőíven egyet kell választanod, amire felvételized. Ehhez kapcsolódik majd a szóbeli olvasmány is.

Fontos, hogy aki leadja a felvételi kérdőívét, az automatikusan bekerül a szóbelire is, amelyek május 9.-én kezdődnek, és e-mailben értesítünk róla, hogy mikor várunk a félérás beszélgetésre, amelyen a kérdőívben meghatározott olvasmányról fogunk kérdezni, illetve titeket szeretnénk jobban megismerni.

Bármi kérdés, kétely merül fel bennetek, keressetek minket e-mailben, Facebookon, vagy személyesen, szívesen válaszolunk és segítünk!

KITÖLTÉSRE FEL!

SZISZ
Elsős kurzusok
ek.szisz.hu

Kormányzati Gazdaságtan • Pénzügyi Közgazdaságtan
Szociológia • Jog Közgazdasági Elemzése
Ótkaiklás Politika • Közösségi Média • Demokrácia a Nemzetközi Térben • Gasztrokursus

szisz.hu
szechenyiszakkollegium.blog.hu
facebook.com/szechenyiszakkolli

SZISZ 25

EGY PÁLYÁZATI CIKLUS MARGÓJÁRA

Az idei félévben ismét szembesülnünk kellett azzal, hogy a rendelkezésre álló pénzüsszegeink jóval alacsonyabbak annál, mint amennyivel a hallgatóink pályázati igényeit ki tudnánk elégíteni.

A gazdálkodási folyamat átlátásához az egyik legfontosabb tény, amivel tisztában kell lenni, hogy a gazdálkodás gazdasági években történik, ami a naptári évvel megegyező. Ez az oktatási intézmények számára nem épp a legoptimálisabb, hiszen mi az éveket gyakorlatilag szeptember-július viszonyában számítjuk, nem január-december időtartamban. Ez

Aból tudunk építkezni, amink van

azt jelenti, hogy egy tanév gazdaságilag két különböző évhez tartozik, egy gazdasági évhez pedig két tanév.

Azt mindannyian tudtuk, hogy az előttünk álló év sem lesz könnyebb anyagi szempontból az előzőnél, ezzel már a programírás idején is tisztában voltam. Ám azzal, hogy ez a gyakorlatban „mennyire fog fájni”, az első nagyobb pályázati időszakban szembesültünk. Legszenvedetlenebb akkor, ami-

kor a Tudományos és Szakmai Pályázatok a rendelkezésre álló pénzüsszeg több mint háromszorosára érkeztek be. A bíráló bizottságoknak azt kell mérlegelnie, hogy a szétosztható összegből több pályázót támogassanak, ebben az esetben kevesebb összeg jut egy tervre, vagy akkora összeget ítéljenek meg, amekkora tényleges segítséget jelent a pályázat megvalósításában, ám ekkor a sikeresen elbíráltak száma csökken. Sajnos ez idén különösen nagy problémát okozott, nemcsak a tudományos és szakmai pályázatoknál, de hónapról hónapra a kulturális pályázatok elbírálásánál is.

A sport, kulturális, tudományos és szakmai ösztöndíjak az intézményi szakmai, tudományos és közéleti ösztöndíj – röviden ISZTK- keret összegéből finanszírozhatók. Az erre a félévre vonatkozó keretösszeg 5.333.864 forint. Összehasonlításként az idei tanév őszi félévében ez az összeg 5.976.712 forint volt, egy évvel ezelőtt 6.332.212. Ránézésre is könnyen látható, hogy az egy évvel ezelőtti összeghez képest – ha nagyvonalúan eltekintünk a 1652 forintnyi kerekítéstől – egy millió forinttal kevesebb. Százalékban kifejezve ez közel 16%-os csökkenést jelent mindössze egy év leforgása alatt.

A keret összegéből meghatározott százaléknyi rész költhető el az egyes pályázatokra. Az ISZTK keret 30%-a sport és kulturális, 10%-a tudományos, 8%-a pedig szakmai pályázatokon nyerhető el.

Gondolhatnánk, hogy a bíráló bizottságoknak igazi Gazdálkodj okosan!-t kell megvalósítaniuk egy-egy bírálat alatt, ám a valóság az, hogy ez a „játék” lassan inkább a Sociopoly-ra emlékeztet...

Máté Anna

BESZÁMOLÓ A REKTORI ELLENŐRZÉSÉRŐL

Mezey Barna Rektor úr a BTK HÖK körül kirobbant lista botrány kapcsán elrendelte minden részönkormányzat belső ellenőrzését az adatkezelési és adatvédelmi rendelkezések betartását illetően.

Oldalakat lehetne megtölteni a *Bölcsészkar Hallgatói Önkormányzat* körül kirobbantott listabotrányval kapcsolatban, ám én egy, a *Társadalomtudományi Kar Hallgatói Önkormányzatát* ennél jobban érintő dologról, a BTK HÖK felfüggesztésével párhuzamosan elindított vizsgálatról

szetnének most beszámolni Nektek.

A vizsgálatot Mezey Barna Rektor úr rendelte el az ELTE Rektori Ellenőrzés Önálló Osztályánál. Az ellenőrzés célja az volt, hogy megállapítsák,

hogy az egyes részönkormányzatok betartják-e mind a vonatkozó adatkezelési és adatvédelmi jogszabályzatokat, mind az Egyetem belső szabályzatait, valamint, hogy az adatkezelési rendszer és az ehhez kapcsolódó infrastruktúra megfelelő védelmet nyújt-e a jogosulatlan felhasználás elkerülésére.

A helyszíni ellenőrzés február 22. és március 7. között zajlott. Mialatt a *Rektori Ellenőrzés Önálló Osztályának* revizorai nagyon alapos, minden részletre kiterjedő dokumentumellenőrzést végeztek a 2009-től 2013-ig terjedő időszakról.

Előfordulhatott, hogy a HÖK Irodát ebben az időszakban zárva találtatok, ezért utólagosan is elnézésekért kérjük, ugyanis a vizsgálathoz kért dokumentációk beszolgáltatása és a nyilatkozatok elkészítése minden korábbi elképzelésünket felülmúlóan nagy munka volt. Különösen akkor, mikor egy-egy kiegészítésre, kibővítésre egynapos vagy alig egynapos határidőt kaptunk. Hiszen a Hallgatói Önkormányzatban nagy a fluktuáció, nem is lehet ez másként, mivel a hallgatók túlnyomó többsége három-öt évet jár az egyetemre. A vizsgált időszakban a TáTK HÖK-nek két irodavezetője, három elnöke és négy alelnöke volt, valamint harminckét bizottsági elnök váltotta egymást, s akkor még a referensekről, bizottsági tagokról nem is beszéltünk. Nehézséget okozott számunkra, hogy olyan évekből kellett rendelkezésre bocsátanunk információkat és adatokat, amelyekben a regnáló tisztségviselők java része nem is járt még az ELTE TáTK-ra. A precíz és pontos iktatásnak köszönhetően a kért dokumentumokat be tudtuk szolgáltatni a vizsgálatot végzőknek – bár, hogy még itt is legyen egy csavar, a kérdéses időszak a papír alapú iktatókönyvben vezetett iktatott anyagokat is érintette és az elektronikus úton iktatottakat is. Gondot inkább az okozha-

tott volna, hogy az iktatásba került anyagokat fizikai valójukban be tudjuk mutatni, mert a gyakran csak „fenti irodaként” emlegetett, egyébként raktár funkciót betöltő teremben több szekrény roskadozik a TáTK HÖK 10 éves működése alatt felhalmozódott nagy mennyiségű dokumentáció súlya alatt. Hamar fel is ismertük, hogy lassan eljön az első selejtezés és megsemmisítés ideje, bár még vannak kétségeink azt illetően, hogy nyernénk-e szabad, tárolásra alkalmas polcokat az iratok megsemmisítésével, ugyanis arról megsemmisítési jegyzőkönyvet kell felvenni, amely jegyzőkönyveket szintén tárolnunk kell valahol. Ördögi kör.

Bár a vizsgálat hivatalos eredménye még nincs kész, de az ellenőrzés során szembesültünk néhány apró hiányossággal, amelyek szerencsére gyorsan orvosolhatók. Nem kell komoly kérdésekre asszociálni: gondoltatok volna például, hogy ahhoz, hogy a HÖK honlapjára és az irodánk falára a tisztségviselők telefonszámát kirakjuk, írásbeli beleegyezésük szükséges? Hát, mi sem gondoltuk.

Az ellenőrzés hivatalos eredményét, a levont következtetéseket és a hozzájuk kapcsolódó javaslatokat legkorábban lapzárta után kapjuk csak meg, illetve nyilvánosságra is ekkor kerülnek. Az ellenőrzés eredményéről, az esetlegesen a TáTK HÖK-re vonatkozó javaslatokról és azok végrehajtásáról szintén beszámolok majd az újság hasábjain, amint az aktuális lesz.

Máté Anna

EGY SEGÍTŐ NAPLÓJA

JELENTÉS A SZOCIÁLIS KÖZPONTBÓL

Te tudod, mit jelent, az, hogy valaki hajléktalan? Tudod, milyen érzés, mikor nincs hova hazamenedd? Mikor nincs biztos tető a felett? Mikor nincs saját ágyad? Mikor nincs olyan, hogy otthon? Ma Magyarországon évente több mint 5000 ember részesül a hajléktalanellátás bármilyen formájában, legyen az átmeneti szálló vagy nappali melegedő.

Szakmai gyakorlatomat a *Budapesti Módszertani Szociális Központ-ban* (BMSZKI) töltöttem és töltöm jelenleg is. Nagyon sokat gondolkodtam rajta, hogy mi lenne a legjobb választás, amit érdekesnek találók, amiből tanulhatnak. Most már úgy érzem, jobbat nem is találhattam volna.

A BMSZKI Magyarország legnagyobb hajléktalanellátási intézménye, ahol nemcsak nappali melegedő, átmeneti szálló, krízis osztály, de álláskereső iroda is van. Én az irodába kerültem, ahol egy nagyon kedves, fekete motoros ruhát viselő rocker fogadott, akinek a látszat ellenére angyali szíve van. Az első napon csupán annyi volt a feladatom, hogy figyeljek. Lássam, hogyan is mennek ott a dolgok, és hogy megértsem, mi is ennek az egésznek a lényege. Megismer-

kedtem azzal az öt emberrel, akik azért kelnek fel minden reggel, hogy bajba jutott embereknek segítsenek, köztük egy egyetemista fiatalemberrel, aki szintén önkéntesként kezdte, de a mai napig visszajár. Reggel 8 órakor már sorban állás van a bejáratnál, mindenki elsőként akar bejutni

az aznapi friss állásokért, legyen az illető festő, konyhai kiegészítő, takarítónő vagy éppen asztalos. Azt lehet mondani, hogy az ügyfélkör nagy többségét a 8 általánost, illetve szakmunkásképzőt végzetek adják. A bejövő embereket nevük alapján regisztrálni kell, de szinte 100%-ban tudják már az itt dolgozók Józsi bácsi és Marika néni nevét. A regisztráltaknak lehetőségük van arra, hogy ingyen telefonáljanak és használják a négy kihelyezett számítógép egyikét, valamint nézegethessék a faliújságot, ahol minden nap a legújabb állások között böngészhetnek.

Nekem annyi a feladatom, hogy segítsem őket az önéletrajzírásban, vagy az emailek küldésében. Már az első napon (ami elég mozgalmas napnak számított) bedobtak a mélyviz-

be. Nagyon sok új ember érkezett, akiket be kellett regisztrálni. A hatóság nyitva tartásban nincs üresjárat, ami azt jelenti, hogy naponta 100-150 fő fordul meg az irodában.

Ezek az emberek hajléktalanok. Vagy az utcáról vagy valamelyik átmeneti szállóról érkeznek. Volt szerencsém megtekinteni az egész épületet, az átmeneti szállót, a „szobát”, ahol élnek, ami akkora volt, mint az otthoni ágyam, és a tiszteletet, ahogy egymással bánnak. Ők nem azok a csövesek, akiket az utcán látsz, és azt gondold, bár ne találkoztál volna velük. Ők jelenlegi állapotukat tekintve hajléktalanok, akiknek egyszer lehet, hogy gyönyörű szép házuk volt, szép családdal, de valami közbejött. Valahogy nem úgy alakultak a dolgaik, ahogy kellett volna, és ahogy ők szerették volna. Lehet, hogy saját hibájukon kívül.

Számomra megrázó volt az első nap, és szinte minden további is. Megrázó olyan emberrel találkozni, akiről nem tudod, honnan jött, nem tudod, hova megy, és talán ő se tudja, mi lesz holnap. Találkozni olyan fiatal, 20 éves fiúval, aki azt mondta, hogy éppen aznap vált hajléktalanná, nincs senkije, semmije, és arra kér, hogy segíts neki. Beszélgetni egy olyan 56 éves néniel, akinek elárverezik a házát, pénzügy-számviteli főiskolát végzett, nem talál munkát. Közben megműtötték a kezét. Ti hogy segítenétek neki? Vagy látni azt a fiatal nőt, akinek hét gyermeke van, semmilyen iskolai végzettsége nincs, mégis kell neki egy önéletrajz. Vagy azzal a 91-es

születésű fiatalemberrel megismerkedni, aki látszólag lehetne egy gazdag család gyermeke, tele márkás ruhákkal, akire talán még irigykednének is. És mégis az álláskereső tábort gazdagítja.

A sok rosszban persze jót is találni. Csodálatos élmény látni azokat, akiknek sikerül állást találni. Látni a statisztikákat, hogy van értelme. Látni azt az idős bácsit, aki kitörő örömmel meséli, hogy talált végre munkát, egy helyi kórházban lett konyhai kisegítő. Mesélte, hogy sírt, mikor közölték vele, hogy fel van véve, és végre vége a sok kudarcnak, a sok telefonálásnak. Egyesbe jött az élete. Ahogy István - a kedves motoros munkatárs - fogalmaz: „Ha tíz emberből egynek találunk valami munkát, az is nagy dolog, hiszen lehet, hogy ezzel egy család kerülhet ki az ellátórendszerből.” Amikor ott kezdem a napomat, és valakiről jó híreket kapunk, mindig úgy érzem, érdemes volt felkelni. Feldobja a napomat.

Önkénteskedni mindig nemes dolog. Nemcsak azért, mert ezáltal másokon segítesz, hanem mert ha valamennyire te is szociálisan érzékeny ember vagy, nagyon sok boldog pillanatot szerezhetsz magadnak. Azt javasolom mindenkinek, hogy próbálja ki bátran, ismerjen meg emberi sorsokat, segítsen. Hiszen sosem tudhatod, te mikor kerülés nehéz helyzetbe életed során, mikor lesz szükség segítségre.

Horváth Brigitta

A RÁCSOK TÚLOLDALÁN

A börtön egy külön(leges) világ, ami szerintem legalább egyszer az életben mindenkit elgondolkodtat. Vagy azért, mert börtönös sorozatot néz, vagy azért, mert épp egy ehhez köthető hírt hall a tévében, rosszabb esetben azért, mert ismer valakit, aki oda került. Egy rossz hasonlattal élve, a börtön olyan, mint a bukás az érettségin: ha tapasztalatból beszélsz róla, már régen rossz.

Van viszont egy nő, aki elképesztően sokat tud mindarról, ami a börtönök szürke, robusztus falain belül zajlik – tapasztalatból. Mindezt anélkül, hogy bármi törvénybe ütközött tett volna. Ezt a hölgyet *Fiáth Titanillának* hívják, börtönpszichológus és antropológus. Könyve, a *Börtönkönyv*, valamint hasonló témájú előadása készítettett *A szökés* című sorozat óta először arra, hogy komolyabban elgondolkodjak a börtönbeli életen, úgy általában. Sőt, többre: hogy írjak is róla.

Hadd lőjem le előre a poént, s mondjam el, hogy mi az, ami az egész könyvből a leginkább megmaradt: az a furcsa és újszerű érzés, amikor gyilkosokra, csalókra, nőket megerősző szakolóokra, és ki tudja még, milyen bűnözőkre egyszer csak elkezdem emberként gondolkodni. Nagyon ambivalens érzés, amikor egy-egy történetet olvasva együttérzést, sajnálatot

érzek. Nehéz és mélyen elgondolkodtató. Néha próbáltam a börtönpszichológus helyébe képzelni magam – ő vajon hogy bírja ezt? Hogyan tudja megvergetni a vállát egy elítéltnak, akinek meghalt az anyja – egy olyan elítéltnak, aki korábban sok más édesanyját ölte vagy erőszakolta meg? Mi zajlik le benne, hol vannak a határok, a munkaköri kötelesség és az emberség, emberiség közti egyensúly? Már ha lehet ilyenről beszélni. Nézzük meg, hogyan válik (újra) emberré a fogvatartott, hogyan próbálnak meg odabent a börtönlakók megmaradni embernek az embertelenségben.

PRESZTÍZS

Ha van valami, ami folyton ébren tartja a fogvatartottakat, az az, hogy mindig résen kell lenniük. Aki ki akar vívni egy „top menő” pozíciót, és azt fenn is akarja tartani, nem nagyon lazálhat. Kínosan oda kell figyelnie arra, mit hogyan csinál, még ha csak látszattól is, de az a látszat az ő malmára hajtja a vizet. A két – talán leginkább veszélyes – megbélyegzés az, ha valakit *vamzernek* (besúgó, áruló) vagy *csicskának* (a domi-

náns fogvatartottak alá rendelt egyfajta szolgálta) titulálnak. Nagyon fontos a jó helyezkedés, és szinte minden nézőpont-

Mi van a rácsok mögött?

függő. Vannak például, akik nem rendelkeznek fizikai előny-nyel (pl. idősek, vékony testalkatúak), így kénytelenek más eszközökhöz folyamodni. Ilyen lehet például, hogy míg az erősek megvédik őket, ők cserébe takarítanak vagy mosnak nekik. Ezt tehetik jobb esetben kávéért, cigarettáért is. Ezzel persze megkockáztatják, hogy lenézik, és csicskának titulálják őket, de az állandó rettegésnél talán ez is jobb. Nem is beszélve az úgynevezett „büszke csicskákról”, akik nem tartják annak magukat, hiszen szolgáltatásukért cserébe árut kapnak, így üzletként próbálják beállítani mindezt. Vannak olyan helyezetek, amelyekben ez a közösség részéről is elfogadottá válik (ha valaki kifejezetten jól menedzseli magát), és az illető még jól is jöhet ki a dologból.

BÖRTÖNDIVAT

Akármilyen hihetetlen is, van ilyen. Sosem gondolná az ember, hogy létezhet bármiféle változatosság a sablonszabású és -mintájú rabruhák között. Az csak az érem egyik oldala, hogy semmilyen szinten nem jut eszünkbe a börtönt és a divatot egy lapon említeni, mivel nem gondolnánk, hogy odabent van erre igény. A másik oldal viszont az, hogy meglepő, hogy egyáltalán van erre mód. Pedig van. Kevésbé az egymástól való különbözős a cél, sokkal inkább az önkifejezés, és még inkább az a törekvés, hogy a fogvatartottak az egyenruha átszabása, dekorálása vagy megváltoztatása által próbálják eltávolítani maguktól a börtönt. „Civilesítik” a rabruhát. A filctollal rajzolt Chanel-jelek, a felvarrott Adidas-csíkok és a Nike-pipák mind az igényességre utalnak: én tisztában vagyok a minőséggel, a márkákkal, még hogyha itt bent nem is viselhetem az Armani öltönyöm.

Az ilyen jellegű kitűnés mellett funkcionális, a hatalmi

játszmázásokhoz kapcsolódó változások is megfigyelhetőek. Ilyen például az ingujjak minél rövidebbre és feszebbre szabása, hogy az izmos, kigyúrt karok még nagyobbak tűnjenek. Ugyanezért választanak a valós méretüknél akár több számmal kisebb inget a rabok, a kabátot viszont bevarrt csíkokkal bővítik. Így úgy tűnik, hogy olyan „nagy darabok”, hogy a konfekcióméret nem is jó már rájuk. A tekintélyt parancsoló testméret (látszata) sokszor ugyanis önmagában elég az „ellenfél” elrettentéséhez, és balhé nélkül elrendezi a konfliktusokat.

A ruházatban a hatalmi viszonyok is megmutatkoznak: látszik, hogy a régebben „divatos”, de már idejtmúlt darabok azokhoz kerülnek, akik kevésbé tudják érvényesíteni akarataikat, így első pillantásra is sok minden megállapítható arról, hogy ki hol helyezkedik el a börtönhierarchiában. Érdekes az is, hogy a transznmű férfi elítéltek hogyan alakítják nőiesebbé a ruhájukat, hogyan viselik a hajukat, és még sminket is tudnak alkotni filctoll és hamu segítségével.

SZEXUALITÁS

A szex mindenhol fontos, legyen az a börtön falain kívül vagy azokon belül. Abban viszont óriási az eltérés, hogy milyenek a lehetőségek, milyen a „felhozatal”, hogyan hat ez a társadalmi pozícióra, és egyáltalán: hányan fognak tudni róla az érintetteken kívül?

Fiáth Titanilla könyvében arról ír, hogy a híresztelésekkel és az amerikai filmekben alapuló pletykákkal ellentétben a nemi erőszak a magyar börtönökben ritkának mondható.

Erőszakra általában nem szexuális kényszerből, hanem a hatalmi viszonyok tisztázása érdekében kerül sor. A másik

Van idő mindent átgondolni, ezerszer is

megalázása, a dominancia kifejezése a cél. Ilyen helyzetekben az erőszakot elkövetőt legtöbbször például nem bélyegzik meg homoszexuálisként. Sokkal inkább az erőszak elszennedőjét. Az erőszak nem, a homoszexuális érintkezés viszont

jellemző a börtönökben. Sok transzszexuális fogvatartott olyannyira nőiesen viselkedik, öltözködik, valamint teljes mértékben női teendőknek titulált feladatokat lát el (pl. mosás, takarítás), hogy a vele folytatott szexuális kapcsolatra úgy tekint a többi férfi fogvatartott, mintha az aktus valóban egy nővel valósult volna meg, így lepergetve magukról a homoszexualitás vádjának lehetőségét.

A leírtak alapján talán azt érezhetnénk, hogy a börtönben semmi sem az, aminek látszik. Sokkal inkább egy szubjektív világról van szó: minden az, aminek látni akarják. Tipikusan igaznak tűnik az „*Amit szabad Jupiternek, nem*

szabad a kis ökörnek” aranszabálya is.

Az említett szempontok mellett még egyszer ennyi kulcskérdést feszeget könyvében *Fiáth Titanilla*. Mindenkinek javasolom, hogy olvassa el, gondolkodjon el rajta, alkossa meg a maga elméleteit, és döntse el, hogy mitől ember az ember, és ők vajon azok-e. Voltak-e valaha? Lesznek-e még?

Voilà

Felhasznált irodalom:

Fiáth Titanilla (2012): *Börtönkönyv*. Budapest: Háttér Kiadó

TÁRSADALMI CÉLÚ REKLÁMOK – KIÉRT VANNAK?

„Társadalmi célú hirdetésünket hallották.” – Ismerős, igaz? Mi jut először eszedbe erről a mondatról? Beteg gyerekek, kiskutyák vagy egy részeg autós?

A társadalmi célú reklám (TCR) a társadalmat hivatott szolgálni olyan információkkal, amelyek szükségesek a jobb, egészségesebb, boldogabb, veszélytelenebb élethez.

Legalábbis elvileg. Hogy ez miért csak részben valósul meg, annak egyik oka az, hogy nincs pontos jogszabályi előírás a TCR-re vonatkozóan. A médiatörvény a „közérdekű közlemény” kategóriájába sorolja a reklámok e típusát, vagyis feladata a figyelemfelkeltés, ellenben nem lehet politikai és közvetlen kereskedelmi célzata. Jelentős hangsúly van a „közvetlen” szón, hiszen közvetve és akarva-akaratlanul bizony ez történik. Amennyiben a reklám arra buzdít, hogy szokj le a dohányzásról, azzal akár nikotintapaszra is ösztönözhet, de a TCR-ek a fogyciklás tabletták kereskedelmét is fellendíthetik. Magyarországon mutattak be olyan reklámfilmet, melynek eredeti célja az AIDS elleni küzdelem, valamint az óvszerhasználat volt, azonban a Durex márka megjelent mint támogató. Nem kell jogi ismeretekkel rendelkezünk ahhoz, hogy felismerjük, ez egyértelműen reklám. Gazdasági tevékenységre irányuló kampány természetesen megfogalmazhat társadalmi

célokat, azonban fordítva ez nem működhet.

A cégek természetesen keresik a kiskapukat, így olykor a társadalmi felelősségvállalás jegyében kereskedelmi célú kampányt indítanak. Erre példaként szolgálnak azok a joghurtreklámok, amelyekben felhívják a vásárló figyelmét, hogy ha a gyártó termékét megvásárolják, 3 forinttal támogatják a leukémiás gyermekeket (ezt az „eszközt” használta a Danone 2003-as reklámfilmjében). A cég kiadott egy közleményt, melyben tevékenységét „nemes üggyhez kapcsolódó marketingként” jellemezte, emellett úgy nyilatkozott, hogy a fő hangsúly a gyermekek segítésén volt, ráadásul a forgalmuk sem nőtt a kampány során. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a reklámokat olyan szakemberek készítik, akik pontosan tudják, hogyan lehet befolyásolni a nézőt, a befogadót. A kampányok esetében ugyanez a helyzet, így megállapíthatjuk, hogy az erre érzékeny közönség szemében ebben az esetben pozitívan jelenik meg a Danone mint gyártó, és ez hosszú távon előnyös lehet számára.

A TCR nem jöhet létre több cég összefogásával, mivel több brand megjelenése egy kampányon belül gazdasági tevékenységnek minősül.

A társadalmi célú reklámot nem lehet ingyen reklámként felhasználni a piacon, még akkor sem, ha a konkurens „összetartanak”. A gazdasági érdek tehát nem, a félelemkeltés azon-

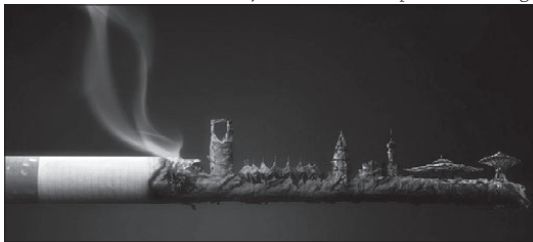

A nőkkel szembeni erőszak ellen

ban megengedett eszköz a TCR-ek esetében, sőt, fordítva, a TCR az egyetlen reklámtípus, amelyben ez engedélyezett. A Magyar Reklámetikai Kódex szerint „a társadalmi célú reklám csak a népszerűsíteni vagy megismertetni kívánt közérdekű cél hatékony kommunikációjához szükséges módon és arányos mértékben kelthet félelmet.”

Fontos észrevennünk, hogy a sokkoló hatás a közérdekű cél elérése érdekében történik. Az olykor túlzó elemek is arra szolgálnak, hogy rádöbentsék a nézőt az adott helyzet súlyosságára, a kérdés vagy probléma fontosságára. A Magyar Reklámetikai Kódex kimondja, hogy a hatékony kommunikációhoz szükséges arányos mértékű félelemkeltésre van lehetőség. A reklámokat azonban csak abban az esetben vizsgálja felül a Magyar Reklámszövetség, ha bejelentés érkezik egy hirdetés kapcsán. Ez történt a Fehérkereszt Állatvédő Liga reklámfilmje esetében, amely egy megdöbbentő történetet mutatott be: a szülők éppen úton vannak autójukkal, és velük utazik megunt gyermekük is, akit egyszerűen kidobnak a gépkocsiból. A kisfilm arra mutat rá, hogy amennyiben ugyanezt teszük egy kutyával, azt senki nem veszi észre. Az üzenet célja, hogy rádöbentsék az embereket, az állatok is érznek, szenvednek, velük sem szabad így bánni. A megdöbbentés bizto-

drága, valamint pénzre van szükség ahhoz is, hogy megjelenhessen a hirdetés. Különösen nehéz helyzetben vannak a civil szervezetek, amelyeknek jövedelemforrását szinte csak az 1%-os adóátutalások adják. A társadalom problémáit maga

A TCR néha bizarr...

az állam is kénytelen észrevenni, így olykor kötelességének érzi, hogy támogassa ezeket a hirdetéseket. Leginkább azok a kampányok részesülnek állami támogatásban, amelyek a parlagrafűrtásra, a családon belüli erőszakra vagy a rák elleni küzdelemre hívják fel a figyelmet. Az Európai Unió pedig leginkább a dohányzás, drog, valamint rasszizmus elleni kampányokat finanszírozza.

A TCR-t a televízióban reklámdíjon kívül értékesítik (jóval alacsonyabb áron, mint a kereskedelmi reklámokat), azonban a csatornáknak nem származik ebből hátránya, sőt. Egy meglehetősen hatásvadász reklám a nézőt a tv elé csalogatja, legfőképp akkor, ha abban egy ismert személy is szerepel. A cél tehát a nézettség növelése, amit sokkal inkább el lehet érni TCR-rel, mint egy samponreklámmal. A magasabb nézettség miatt pedig a következő kereskedelmi reklámokat jóval magasabb áron lehet értékesíteni. Nemcsak a csatornák húzhatnak hasznot a TCR-ből, de maguk a reklámkészítők is. Amennyiben egy civil szervezet ingyen hozzájut egy kisfilmhez, úgy maguk az ügynökségek is jól járhatnak. Ebben az esetben ugyanis a civil szervezet nem fog reklamálni a hirdetés tartalma miatt, így az adott ügynökségben dolgozók kreativitása szárnyalhat. Később a reklámfilmlet olyan versenyekre nevezheti a készítő, ahol busás összeget vihet haza, jóval nagyobb hasznot szerezve ezzel ahhoz képest, mintha elkérte volna a reklám készítésének díját.

Láthatjuk, hogy a társadalmi célú hirdetések nem csupán értünk vannak – lehet, hogy a mi érdekünkben fogalmazódnak meg, azonban az úton, amelyen keresztül elkészítik őket és elérnek hozzánk, igyekeznek minden hozzáférő minden eszközzel a legnagyobb hasznot kihúzni belőlük.

Berta Kitti

A sztárok is kiállnak a nemes célokért

san sikerült, hiszen az alapítványt fel is jelentették a hirdetés brutalitása miatt, de a vizsgálódások után a Magyar Reklámszövetség úgy döntött, etikailag nem kifogásolható a jelenet.

Finanszírozási szempontból nincs könnyű dolguk a társadalmi célú kampányok elindítóinak: a reklámok készíttetése

Felhasznált irodalom:

Osvári Kornél: A reklám fekete báránya - a társadalmi célú reklám helyzete, megítélése (http://elib.kkf.hu/edip/D_13413.pdf - Utoljára megtekintve: 2013.04.14.)

KORUNK VILÁGKÉPE

HOGYAN FOGNAK RÓLUNK BESZÉLNI 300 ÉV MŰLVA?

A rendszerváltás utáni néhány évről sok mindent tudunk. Tudjuk – főleg szociológushallgatóként, hogy a szabad piac hogyan hatott a társadalom összetételére és a szerkezetváltozásokra, nagyjából az életkörülményekkel és a problémákkal is tisztában vagyunk, ám azt nehezen tudnám elképzelni, hogyan állnék neki egy jövőből idetévedt lénynek elmagyarázni, hogy milyen is EZ a világ, amelyben az ezredforduló óta élünk, úgy, hogy abban egységes rendszer- és világszemlélet legyen.

Anélkül viszont nem lehet beszélni a máról, hogy a közvetlenül azt megelőző dolgokról ne tennék említést. A társadalom szerkezetváltozásáról nagy vonalakban az mondható el, hogy megnő a különbség – ha úgy tetszik, a szakadék – a felső, azaz gazdag és az alsó, azaz szegény társadalmi rétegek között, és ezzel együtt az anyagi bizonytalanság is uralkodóvá válik, ráadásul nem csak az alsóbb rétegek körében.

A hirtelen meggazdagodó emberek úgy érezhetik, hogy a könnyen jött pénz ugyanolyan könnyen el is mehet, a bukás tudata folytonos fenyegetettséget okoz. Az „újjgazdagok” az egyre növekvő fogyasztás, az egyre nagyobb lakásméret és az utazások ellenére igyekeznek részben visszatérni a hagyományokhoz, például régi villákat vásárolnak meg és újítanak fel, vagy földet vesznek. A kilencvenes éveket szokták a gazdagok a gazdagodás évtizedének is nevezni, de ez nem egyirányú folyamat, a társadalom ugyanis polarizálódik. A szegénység mindennapi láthatósága is növekszik a gazdagsággal együtt, egyre több koldust látni az utcán és egyre több a hajléktalan. Megjelennek a nyugat-európai importtal dolgozó használtruha-boltok. A gazdagok pazarlása (például tengerentúli utazásokra vagy presztízssportokra – vitorlázás, squash stb. – kiadott összegek) mellett láthatóan megjelenik a

Növekvő szakadék

takarékoskodás is. Az ezredforduló után ez a kettős folyamat, a polarizálódás még tovább fokozódik, és átmeneti növeke-

dés után ismét fogyni kezd a középréteg. Egyre láthatóbbá válnak a mélyszegénység jelei, a munkavégzést pedig áthatja a verseny, amiért az emberek hajlandóak akár többet is dolgozni naponta a legálisnál – esetenként kevesebb pénzért. Ami a közgondolkodás szempontjából nagyon fontos, hogy a szegénység nemcsak láthatóvá válik, hanem bekerül a mindennapi diskurzusba is, sőt, természetes jelenségként beszélnek róla.

A kilencvenes években az emberek félelmei jól láthatóan

A biokultusz hódítása

megjelennek a védekezés szemüvegén keresztül, például a bűnözés elkerülésére riasztórendszerek szerelnek be, egyre több security cég alakul, az autókba pedig lopásgátló eszközöket építenek. Létezik azonban a félelemnek olyan típusa is, ami ellen a védekezés nem (feltétlenül) tárgyi szinten jelenik meg, sokkal inkább sztereotípiá, előítélet vagy diszkrimináció formájában. Ilyen a xenofóbia, azaz idegenellenesség, ami miatt egyre többen vélik úgy, hogy az országba áramló külföldiek konkurenciát jelentenek az amúgy is bizonytalan helyzetben lévő munkaerőpiacon.

Megjelenik a biokultusz, egészségkultusz is, melynek indulópontja a saját életkörüzetünk veszélyforrásként való észlelése és értelmezése. Itt is feltűnik a hagyományokhoz, a természethez való visszatérés, igyekeznek azt sulykolni az emberekbe, hogy ami mesterséges, az általában rossz. Emellett újra megjelennek az otthon szülni vágyó nők, megint trendivé válik a faberendezés a műanyag vagy fémmel bevont bútor helyett, a divattal kapcsolatban pedig kulcsfontosságú

lesz a „bio” és a „természetes anyagokból készült” jelző, hogy messze ne menjünk, a H&M a teljes tavaszi kollekcióját a természetesség égisze alatt árulja.

A lakásmóddal is jól meg lehet fogni a világképet és annak változását. A kilencvenes években egyértelműen megugrott a kertés házak iránti igény, ám az itt élők mind jobban kizárják a külvilágot ebből a milióból: magas, átláthatatlan kerítésekkel veszik körbe a lakóhelyet, hogy a nyilvánosság ne férjen hozzá a privát szférájukhoz. A belső tereknél megragadható a konyhák változásában a nők egyenjogúságára irányuló vágy. Ebben az időszakban terjed el az amerikai konyha építése, a nappali és a konyha egy légtérbe kerül, ezzel próbálják kettéválasztani a korábban az elszigetelt konyhában élő és dolgozó cselédeket a modern nő figurájától. Ráadásul, ha a nappali és a konyha közös, akkor ez azt az érzetet erősíti, hogy mindenkinek ki kell vennie a részét a házimunkából, még akkor is, ha a mosogató éppen a férfit marad.

Ahogy az élet többi területén erősödik a versenykényszer, úgy a médiában is felgyorsulnak az események, gondolkunk csak a híradós anyagok rövidülésére és emellett a képek számának növekedésére, vagy a kvízmsorok stílusára. Tehát

a kilencvenes évek elején kezdődő korszakot nevezhetjük akár a gyorsaságkultusz idejének is. Ez a médiához szorosan kapcsolódó tömegkommunikációban is tetten érhető, például az internet, majd a mobilkészülék terjedésében. Ehhez szorosan kapcsolódik a „második élet”, a virtuális valóság világa, mind a munkában, mind a különböző számítógépes vagy online játékokban.

Egy világkép, egy általános társadalmi hangulat annyi összetevőből áll, hogy szinte lehetetlen valamennyit összegyűjteni. Én itt most csak arra vállalkoztam, hogy ezt az összetettséget és sokszínűséget érzékeltessem. Minden újabb százból akár több száz újabb mellékszál indulhat, amelyeket egytől egyig érdemes kutatni. Már csak az a kérdés, hogy kétháromszáz év múlva hogyan tekintenek majd vissza erre a korra, melyben mi születünk és élünk. Vajon ennek is lesz majd címkéje, mint a romantikának vagy a posztmodernnek? Nektek lenne ötletek?

Boda Daniella

Felhasznált irodalom:

Kapitány Ágnes – Kapitány Gábor (2013): *Látható és láthatatlan világok az ezredfordulón – és utána*. Budapest: Typotex Kiadó

IZMUSOK NYOMÁBAN: A TERRORIZMUS

Terrorizmus? Minek arról írni, kérem szépen, hát emlékszel, tudod... 2001.09.11. Na puff, hova csűrjük a szavakat, ugyanazt fogjuk kisütni belőle, hogy rossz, és hogy na... Ne lássunk ilyet többet. Al-Khaida? IRA? Miért bonyolítjuk a dolgokat... Oszama Bin Laden? Ó meg pláne! Ennyi, ne beszéljünk arról, amiről nem érdemes! Köszönöm szépen, viszontlátásra!

Na, azért álljunk csak meg egy percre, ne legyünk olyan hevesek, s tekerjük vissza az egész story-t addig, hogy „terrorizmus?”. Igen, határozottan állítom, hogy ha már izmus, akkor szenteljünk egy percet a terror részének is. S mivel nem célo, négy mondattal lezavarni e cikk sztárját, így mélyedjünk el egy kicsit abban a definiálhatatlan jelenségben, melyre még az ENSZ sem adott ki hivatalosan elfogadott meghatározást.

Haladjunk lépésről lépésre, immáron személyekre koncentrálna, s járjuk végig azt a lépcsősort, melynek végállomása nem más, mint terrorista cselekedetek kidolgozása, illetve elkövetése. Kísérletet teszünk tehát arra, hogy fényt derítsünk az örökös kérdésre: Mégis, mi kell ahhoz, hogy valaki ilyen szörnyűségek elkövetéséig jusson?

Először azonban térjünk vissza a fogalmi kérdésekhez, s tisztázzuk azokat a tényezőket, melyek elengedhetetlen részét képezik a terrorizmus meghatározásainak. Mint felvil-

lantottam, egységes megállapodást a definícióval kapcsolatban szinte sehol sem találhatunk, hiába olvasgatjuk a nemzetközi szakirodalom ezer és egy képviselőjét. Az értelmezések tárháza kifogyhatatlan, s folyamatosan változik attól függően, hogy ki és mit szeretne belőle hangsúlyozni.

Azonban kitartó böngészést követve, szépen lassan felsejlik, hogy néhány dolog szinte az összes definíció gerincét alkotja. Ezeket összegyűrva festeném le tehát a terrorizmus általános képét, mely: A többségi társadalom által illegitimnek tartott, politikailag motivált, szándékos erőszak, mely civilek, gondosan kiválasztott célpontok ellen irányul, s melynek gyökeres részét képezi a fenyegetés, illetve megfélemlítés, különböző politikai célok elérése végett. Az említettek közül csak néhány dolgot ragadnék ki értelmezés céljából, élen az erőszakkal. Fontos tisztázni, hogy az elkövetett terrorcselekmények nem véletlenszerűek, s nem önmagukért kerülnek megvalósításra. Nem tekinthetjük őket célnak, inkább eszközként keringenek a terrorizmus vérkeringésében. Egyszerű útvonalak, melyeket végigjárva az elkövetők gyors, váratlan pánikot kelthetnek, s melyeknek eredményeképp a közvéleményt szélsébesen felverik nyugvó álmából. Ez a fajta ébredés, a hirtelen eluralkodó

félelem, a kiszolgáltatottság és védtelenség érzése a terrorizmust valódi erő birtokába juttatja, s megalapozza annak ro-

Kiszámíthatatlan következmények

banásszerű hatását, egyben létjogosultságát is. Ehhez persze nélkülözhetetlen a közvetítő csatorna megléte, s így jutunk el a második kulcsfontosságú ponthoz, amely nem kevesebb, mint a koncentrált médiafigyelem.

Az elkövetők, illetve céljaik így kerülhetnek valóban a középpontba, s a terrorcselekedet így lesz alkalmas üzeneteik átadására is. A közvélemény, a sajtó, a kormányzatok, az egyszerű hétköznapi emberek mind-mind rettegéssel fogadják az ilyen tetteket, hiszen látható előjelük nincs, így a védekezés is esélytelenné válik. A terrorizmus mint megtérbolyodott démon jelenik meg szemünkben, egy időzített óramű, mely bármikor robbanhat. Ez a fajta félelem az, amelyet a média még inkább felerősít, s ami a folyamatos kiszámíthatatlansággal párosulva állandósulhat.

Fontos kérdés, hogy mindezek mellett a pszichológiai hadviselés társaként mit kívánnak üzeni még az elkövetők. Például, hogy a demokratikus állam sem olyan erős, oroszláncént helytálló berendezkedés, ahogy azt képzeltük, s nem vész el az elszigetelt minden sors hozta nehézséget. Hogy a terrrorszervezetek talán jóval acélosabbak, mint gondoltuk, s valóban izmos versenyzői a politikai rend és döntéshozatal szkander versenyének. Sugallják, hogy bármire képesek, s aki számunkra áldozat, nekik csupán magasztos céljuk minimális kockázata, aprócska mellékterméke. Hogy az „Ölj meg egyet, félemlíts meg tízszert” tényleg beváltja reményeit, s életképes haditaktika lehet. Összegezve tehát elmondhatjuk: a terrorcselekmények a nyilvánosság számára, egyúttal befolyásolására születtek,

politikai értelemben vett céljaik és kiválasztott objektumaik változékonyak, de ami biztos, és tényként is kezelhetjük, hogy bármilyen nemű tettről is legyen szó, a média ereje nélkül kevésbé érné el gigászi hatását.

Most pedig térjünk át a téma mozgalmas részére, s kezdjünk el fölfelé haladni az elme lépcsőfokain a terrorizmus felé. Képzeld magunkat a földszintre, s melázzunk el azon, mit is láthatunk. Ha jól körbenézünk, szünet nélkül sorolhatjuk az igazságtalanság szintereit, legyen szó róluk akár politikai vagy gazdasági értelemben, netán kulturálisan. Kitérhetünk a szegénységre, a berögzült társadalmi szerepekből való kitörés hiányára, a relatív depriváció érzésére, a csoport- és saját identitásunk veszélyeztetettségére. Arra, hogy nem látunk lehetőségeket, nem találunk kiskapukat. Mit teszünk? Lépünk egy lépcsőfokot.

Először megpróbálunk javítani a saját házunk tájékán, keressük a kibúvókat, nagyobb igazságot követelünk, küzdünk azért, hogy fair partnerként kezeljenek, s valaki észrevegye, sőt mi több, meghallgassa panaszainkat. Azonban ha egy fül sem figyel, ha minden szem lesüti tekintetét, ha látványosan kulcsra zárják előttünk az ajtókat, akkor bizony már bennünk is elhatalmasodik a tehetetlenség érzése. A gondolat, hogy nincs beleszólásunk abba, ami velünk történik. A meggyőződés, hogy nincs hatalmunk a saját életünk fölött. Erre mit válaszolunk? Emeljük fel szépen az egyik lábunkat, majd lassan a másikat. Tessék, üdvözöllek a második lépcsőfokon.

Az indulataink viszont csak gyűlnek, már szabály szerint frusztrálttá válunk, a bőrünkön érzékeljük az igazságtalanság rideg érintését. Dühünk szépen lassan fokozódik, majd megjelenik, szinte láthatóvá válik előttünk minden bajunk okozója, a bűnös, az ellenség, a rosszakaró, aki semmibe vesz

A terrorizmus lépcsője is ilyen

minket. Aki létével, minden apró lélegzetével ellenünk tör, bánt minket, akit hibáztathatunk, s legsötétebb démonunknak nevezhetünk. Lépünk. Már nem érdekel minket, mi legitim, s mi nem legális megoldás, a terrorizmus eszközzé válik szemünkben, nem holmi emberiség elleni véteknek. Elköteleződünk, normákat és értékeket növesztünk a bőrünk alá,

másokhoz csapódunk, akik hasonló elveket képviselnek. Akik ugyanazt élik meg, mint mi magunk, s akikkel együtt vágunk bele küldetésünkbe. Kettős világba kerülünk, eddigi életünk távolodik, titkon pedig máshol jár az eszünk. Egyre messzebb és messzebb kerülünk. Tovább.

Másképp gondolkodunk. Mi és Ők. A Rossz és a Jó, a Szent és az Ördögi. Mi, a világ ellenében, a megfosztottság és kirekesztés ellen, minden eddig elszenvedett szörnyűségért. A határ letisztult, tudjuk, kik vagyunk. Terroristák? Nem. Inkább szabadságharcosok, az igazság hadserege. Már tudjuk, hová tartozunk, a régi világ eltűnik, s igen, céljaink körvonalazódtak. Hogyan ériük el őket? Az erőszak az egyetlen út. Fölfelé! Csak még egyet. „*The end justify the mean*”. Megteszünk bármit, amit a cél követel, kiszállni túl késő, a vég közeleg. Készek vagyunk arra, amire nem lehet, meghalunk az ellenséggel szembeni küzdelemben, s mártírok leszünk az ügy oltárán. Eltávolítjuk magunkat, nem akarunk egyesével lövöldözni, inkább a távolból, a messzeségből. Ne is lássuk, ki ellen vétünk valójában, élénk ne szaladjanak a szenvedő arcok, nem kérünk a sírásból, a végén még felkőhögünk a megmaradt emberiséget. Börtön vagy halál. Lépjünk. Nincs tovább.

A létra tehát készen áll, felmászni kevésbé egyszerű, a lehetőségek ajtóit hol nyílnak, hol záródnak. Le kell dobnunk közben minden érzést, minden foszlányt, ami emberek iránt érzett gyengéssel fűz minket. El kell szakadnunk a külvilágtól, be kell bújnunk egy sarokba, hogy szépen lassan már ne is lássuk, mi folyik odakint, csak a pincét, ahol a terveket szövögetjük. Elméleteket gyártunk, igazoljuk magunkat, hogy „*Igen, amit teszünk az helyes, ennek így kell lennie, a sorunk ki volt jelölve, kiválasztottak*

vagyunk, messiások.” S közben elfeledjük kik voltunk. A vég ügyis mindent helyére pakol majd, minden érthetővé válik. Majd.

Természetesen a folyamat nem ilyen egyszerű, az egyes lépcsőfokokat körvonalazni nehéz, s talán nem is lehet, azonban szemléltetésnek igazán hatásos, s elemeiben megállja a helyét. Nem tudni, hogy kiből válik elkövető, ki kapaszkodik fel a legfelső lépcsőfokig, s milyen motivációból adódóan. Egyértelműen nem beszélhetünk terrorista palántákról, legfeljebb tényezőkről, amelyek elősegíthetik, hogy valaki ilyesmire vetemedjen. Ha összegezni kívánjuk, hogy mi is a tanulság, azt hiszem, nem sokat mondhatunk, inkább csak kérdések vetődhetnek fel bennünk. Megelőzhető-e a terrorizmus? Válaszolhat-e rá valamilyen eszközzel a támadást elszenvedő fél, s ha igen, mivel? Valóban hibás lenne a média is? Megállítható-e a „lépcsőzés” folyamata? Kiirtatjuk-e egyáltalán valaha a terrorizmust? Mit tehetünk? Nos?

Virág

Felhasznált irodalom:

- Bolgar Judit – Szternák Nóra – Dr. Szternák György (2006): *A terrorizmussal kapcsolatos kutatás legújabb eredményei*. Belügyi szemle, 54 (5), 3-23.
- Dr. Bartha Orsolya (2005): *Terrorizmus a modern háború, avagy jogalapot szolgálhat-e terrorista támadás háború megindításához?* Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények 9 (3), 171-186.
- Fatali M. Moghaddam (2005): *The Staircase of terrorism. A psychological Exploration*. American Psychologist 60 (2), 161-169.

MOBILITÁSI MIZÉRIA

FELESLEGES A HISZTI?

„Itt élned, halnod kell!” Mennyire kötnek minket kis országunkhoz a Szózat e sorai? Miért tűnik úgy, hogy egyre többen kérdőjelezik meg ezt a kijelentést? Miért érezhetjük, hogy egyre kevésbé fontosak kortársaink számára ezek sorok? Vajon a külföldi munkavállalás mennyire tekinthető természetes jelenségnek, és ha igen, milyen mértékig?

Nagy sajtóvisszhangot kapott az utóbbi időben a Magyarországról más európai országokba történő kivándorlás. A felsőoktatásban bevezetett röghöz kötés, a frissdiplomás munkanélküliek számának emelkedése és a nehéz gazdasági helyzet sokakat arra készítetett, hogy feltegyék a kérdést: miért is kelne itt élnem? És ha mégis itt kell, még mennyi ideig?

Hosszú riportfilmeket láthattunk jövőjüket már külföldön tervező gimnazistákkal, és a már kint élő és dolgozó honfitársainkkal is... Szinte azt gondolná az ember, hogy az ország nagy része már külföldre emigrált, vagy legalábbis a közeljő-

vőben tervezi. De valóban ennyire rossz lenne a helyzet, hogy a végén már nem marad itthon senki? Pár év múlva Budapest kihalt utcáin csak a szél fog elhagyott zacskókat görgetni?

Talán azért ennyire még nem állunk rossz szul. Nézzük csak meg az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta eltelt időszakot. A határok megnyílása, a környező országokban történő munkavállalás megkönnyítése már eddig is nagyon csábító lehetett azok számára, akiknek nem okoz problémát az ország elhagyása. Az Eurostat oldalán 2011-ig bezárólag elérhető migrációs adatok például segíthetnek a helyzet objektívebb megítélésében.

A nyers adatokat vizsgálva is látható, hogy a környező országokhoz képest, ha Magyarország ki is lóg a sorból, azt inkább alacsony migrációjának köszönhetette. Természetesen ezek az adatok nem veszik figyelembe az ország népességét,

de szemléltethetik a kelet-közép-európai régióban zajló folyamatokat. Az országunkhoz hasonló lakosságú, de gazdasági-

Ha nincs mit (t)enni, elmegyünk.

lag fejlettebb Csehországból sokkal többen vándoroltak el a teljes időszak során, és a minden országban megfigyelhető, 2008-ban bekövetkező ugrás is jóval nagyobb mértékű volt.

Sajnos, a 2011-es évet követő időszak már nem állnak ilyen pontos adatok a rendelkezésünkre, de a 2002 óta tartó növekedés valószínűleg nem állt meg, és a közeljövőben nem is fog, viszont nem is erősödött meg annyira, mint ahogy azt átlagos olvasóként a napi hírekből leszűrhetnénk. És ha az ország egy emberként még nem is költözik külföldre, a prob-

lémák azért még megmaradnak. A recesszió, a magas munkanélküliségi mutatók, vagy épp a frissdiplomások elhelyezkedési nehézségei sokakat arra az elhatározásra juttathattak, hogy számba vegyék lehetőségeiket külföldön is. Magyarországot lehet szeretni, főleg, ha ide köti az embert a család, a barátok. Másrészt, a napi szintű megélhetési problémák, a hónapokon át tartó munkanélküliség, esetleg a még szükséges nyelvtudás megszerzése is a külföldi út felé billentheti a mérleg nyelvét.

A kivándorlással kapcsolatos hangok a környezetünkben még egy fontos intézkedés, a hallgatói ösztöndíjszerződés miatt is megerősödhetnek. Meg merném kockáztatni, hogy e szerződés hallatán szinte mindenki gyomra görcsbe rándult. Nehéz elköteleződni egy olyan szerződés mellett, amely lehet, hogy hosszútávon befolyásolja majd az életünket, kihathat a jövőnkre, és ami korlátoz a szabadságunkban. Úgy vélem, az emberek többsége nem attól ijed meg, hogy Magyarországon kell munkát vállalnia, és itt kell élnie, hanem attól, hogy diplomásként nem fog itthon a végzettségének megfelelő munkát találni.

Azt viszont, hogy a napiainkban meghozott intézkedések milyen hatással lesznek a jövőbeli mobilitási mintázatokra, még nem tudhatjuk, mint ahogy azt sem, hogy külföldön élő, dolgozó honfitársaink hazatérnek-e egyszer. Hisz hazatérni épp olyan nehéz lehet, mint külföldre költözni.

Tamara

„MEGELÉGELTEM JÁTSZANI AZ AMERIKAIT”

A BEAT-KULTUSZ EMLÉKEI ÉS KEROUAC ÚTJA AZ ÖREG 66-OSON

Ekkor tevékenykedett McCarthy paranoiája, amely a kommunisták boszorkányüldözését tüzte zászlajára. Ekkor kezdődött a hidegháború, s indult el a világ a polarizálódás ösvényén, az amerikai katonák lassan készülődhetnek Koreába. Az amerikai álom, a jólét ígérete, a sztereotip-konzervatív családmodell, televízió, Cadillac a ház előtt, gyerekek, stb. továbbra is csalogató volt. Voltak viszont, akik más utat választottak, elutasítva ezt az életet, és megpróbálták újraértelmezni az amerikai álom lényegét. Ők voltak a beat-generáció tagjai, és ez volt Amerika az ötvenes években.

És hogy mit jelent nekünk, mai olvasóknak a beat és Kerouac? Egy kortűkör, társadalmi látlelet, a beat generáció életének könyvbé öntött reminiscenciája. Ami viszont ma is aktuális és kortalanná teszi, az az ifjúság tombolása, a szabadságvágy kifejeződése, nem melleleg pedig az olyan apró, szállóigévé vált mondatok, mint a „Légy szerelmes a saját életedbe!”, amelyekből árad az élet szeretetének hirdetése.

A beat művelői a lázadás mellett döntöttek, bár látszólag

semmi okuk nem volt szembeszállni a világgal, hiszen az életszínvonal emelkedett, a fiatalok mindent megkaphattak, amire vágytak: kényelem, tanulás, munka, család. Viszont a rendszerhez való lojalitás, a konformizmus légköre ellenreakciókat váltott ki belőlük, nem kértek többet szüleik sivár és alkalmazkodó életéből, nem kértek a fogyasztói társadalom ideálja mögött megbúvó céltalanságból és a recens polgári nihilizmusból sem.

Mélyebb, szenvedélyesebb, magasztosabb tartalmakra vágytak. Nem tudták elfogadni a belenyugvást, a hétköznapi rutint mint bevett burzsoá éthoszt. Sajátos eszközeikkel, így öltözködésükkel, olykor pedig kábítószer-mámoros és szertelen kicsapongásaikkal, s a zene mint valami magasabb rendű tevékenység újraértelmezésével a feltétel nélküli szabadságot hirdették, igyekeztek kibújni társadalmi játékszabályok alól.

A generáció programját közvetett módon *Allen Ginsberg*

fogalmazta meg 1955-ben később kultikussá vált *Üvöltés* című versében. A költemény nem csupán manifesztuma volt az új irányzatnak, hanem egyben a beat enciklopédiájává vált. A szabad asszociációkra és az élőbeszéd ritmusára felfűzött vers olyan, mintha egyetlen szuszra írta volna költője; a szabadság, a felszabadulás pusztába kiáltó, és jazz-zenei elemekkel fűszerezett ritmosus kivételése.

Az *Üvöltés* egyidejűleg kordokumentum is, csak úgy, mint a beatirodalom másik alapműve, *Jack Kerouac Úton* című regénye (1957). Már maga a beat kifejezés is az írótól származik, amely valójában szakadatt, lerongyolódottat jelent (az első magyar fordításban 1966-ban a „vert” kifejezést felettették meg a beat handulatának, nem mentesen az ideológiai áthallásoktól sem, hiszen a művet a nyugati kultúra széthullásaként akarták bemutatni a hazai olvasóközönségnek). Viszont hamar társultak a kifejezéshez a „pillanat dinamikájával együtt élő”, a „zene lüktetésében feloldódó”, a „szabadságot kötöttségek nélkül megélt” jelentéstartalmak is. A beat számos csatornán jutott el a társadalom tagjaihoz, de leginkább az irodalom, a tánc, a zene (*Beatles*, 1962) és a korabeli filmek (*New York árnnyai*, 1959) közvetítették ezt a fajta életérzést.

Az *Úton* megismerése elengedhetetlen ahhoz, hogy megértsük a beat-kultúrát és a kor szellemét. Kerouac hívószavai a műben: szabadság, szex, stoppolás, fű, barátok; útközben ezek között ténferegve definiál egy egész korszakot. Az elvárások kényszerzubbonyától megszabadulva a főszereplők folyton úton vannak, miközben szüntelenül loholnak saját vágyaik után társadalmi tabukat döngtetve például a szexualitás nyílt felvállalásával. Aprópénzből, alkalmi munkákból tartják fenn magukat, de mindenhol csak rövid időt töltenek. A cél egyben maga a bolyongás, a „folyton tartani valahova” életstílus, amely a kor amerikai középosztálybeli gondolkodását, a nyugodt, előre kikövezett polgári életet utasítja el.

Az út így kétjelentésű szimbólummá válik, egyrészt értelmezhető egy alternatív polgári társadalom lehetőségeként az egyenlőség és az előrehaladás által közrefogott térben, másrészt pedig tekinthetjük a zen-buddhizmusból átvett misztikus szüzsének is, hiszen célja nem más, mint hogy egymáshoz és természetesen saját magunk megértéséhez is kicsit közelebb kerüljünk. A regény szereplői együtt éreznek a kisebbségekkel és az Egyesült Államokban az '50-es években marginalizált társadalmi csoportokkal is, ezzel is ellentmondva a bevett társadalmi normáknak, a hétköznapi szegregációs viszonyoknak. A kábítószer-használat ugyanakkor intellektuális inspiráció, illetve az örömet hajhászó életmód, a hedonizmus kivetődése, egyúttal pedig éles szembehelyezkedés a polgári gondolkodásmód elfogadott értékeivel, és egyfajta menekülési lehetőség az elgépiesedett világból.

Kerouac regénye a 66-os úton játszódik, amely Chicagót köti össze Los Angeleszsel, nyugatot kelettel, 4000 km hosszan, nyolc államon haladva keresztül; a köznyelvben „Amerika főuticájának”, „minden út anyjájá”-nak is hívják. Megépítése az autós kultúra térnyerését és a nyugat terjeszke-

désének hősorát bizonyította a XX. században.

Generációkon átívelő, de folytonosan megújuló mítoszának felállításához *John Steinbeck* 1939-ben papírra vetett, *Érik a gyümölcs* című regénye kellett, melynek központi témája a közösségi erőfeszítés magasztalása és szembeállítása az egyéni nyereségvágygal; ezzel a New Deal szellemiségét idézte meg építésének időszakában. A háború után, a gazdasági prosperitás időszakában a „családi vakáció” klasszikus terévé vált, ezzel párhuzamosan pedig számos, az út mentén található

Vajon hová vezet az út?

éptírnny és képződmény lett az amerikai pop-kulturális élet meghatározó szimbóluma. Ezért is meglepő, hogy hanyatlása már az ötvenes években megkezdődött; ekkor indultak a többsávos autópálya-építések országsszerte, mivel a régi 66-os már nem tudta ellátni a megnövekedett forgalmi igényeket.

Az építkezésekkel párhuzamosan ment végbe a 66-os út első átkonceptualizálása, elsősorban Kerouac regénye és a *Szelíd motorosok* című film (1969) sikerei következtében a társadalmi normák elleni lázadás, a fennálló konvenciók elől való menekülés szimbólumává vált.

Később helyi hagyományörzők vették át a kezdeményező szerepet az út forgalmának megőrzése érdekében, hamarosan megnyitották az első múzeumokat is, a kilencvenes évek elejétől pedig kezdetét vette az út újjászületése. A folyamat a mai napig tart, egyre erősebb reklámfogásokkal; évente dokumentumfilmeket forgatnak a 66-osról a turizmus szinten tartása érdekében. A hétköznapi emlékezetben egy szebb és jobb, de már letűnt Amerika szimbólumaként jelenik meg, és még ma is számos fiatal sarkall az aszfalt és saját maga meghódítására.

Cserép Tamás

Felhasznált irodalom:

Beat Generation (In: *Wikipedia – Utoljára megtekintve: 2013.04.15.*)

The Beat (In: *www.rooknet.net. – Utoljára megtekintve: 2013.04.15.*)

A beat irodalom (In: *www.literatura.hu – Utoljára megtekintve: 2013.04.15.*)

GLANT TIBOR (2012) *A 66-os út újrátöltve: Egy „amerikum” újraértelmezése és marketingje*. In: Benczik Vera – Frank Tibor – Geiger Ildikó (szerk.) *Tanulmányok Bollobás Enikő 60. születésnapjára*. ELTE-BTK, Budapest, 2012.

AU-PAIRNEK LENNI, ÉS VILÁGOT LÁTNI

Az au-pair kifejezéssel még gimnáziumban, az angol érettségire készülve, egy hallott szöveg értése feladat megoldása során találkoztam. Sikerült megoldani, csak éppen az nem derült ki, hogy mit is jelent ez a szó. Akkor még fogalmam sem volt róla, azóta viszont megtapasztaltam, és órákon át tudnék mesélni róla.

Biztos, ami biztos, megsúgom, miről is van szó, hátha a ti érettségitekben nem jött szembe az au-pair kifejezés. Ha színönimát szeretnék keresni rá, a bébiszitter jut elsőként eszembe. Annál persze többről van szó: az au-pairek általában 18-27 év közötti fiatal lányok (esetenként fiúk), akik elsősorban nyelvtanulás és tapasztalatszerzés céljából hosszabb-rövidebb időre felkerekednek, hogy egy külföldi család hétköznapijainak részesei lehessenek. Az au-pair a fogadócsaládnál lakik (vagy ők biztosítanak számára a közelben önálló szállást), heti körülbelül 30 órát dolgozik, aminek egy része besegítés a házimunkába, másik része pedig a fő attrakció: pótmama a család aprónépe mellett.

KIK FOGADNAK AU-PAIRT?

A gyermekfelügyeletet ily módon a tehetősebb, jellemzően

Te kire vigyáznál?

nagy házzal és szűkös időbeosztással rendelkező, többgyermekes családok oldják meg. Ez természetesen nem törvénytörő, egyedülálló papák és mamák egy szem csemetéjük mellé is gyakran keresnek au-pairt.

Hogy ne legyenek illúzióink, le kell szögezni, hogy a családoknak ez a felállás anyagi szempontból (is) a legjobb döntés. Au-pairt alkalmazni jóval olcsóbb, mint órábérben vagy akár teljes állásban fizetni egy bébiszittert, esetleg egy nanny-t.

Emellett a családok általában nyitottak, befogadóak, és az au-pairrel az otthonukba áramló újdonságokat, és a másfajta kultúrát is szívesen fogadják. A gyerekek szempontjából pozitív és negatív oldalai is vannak az au-pairkedésnek. Előny, hogy megszokják, hogy évről évre (vagy akár gyakrabban) egy

új emberhez kell alkalmazkodniuk, aki a család részévé válik, új dolgokat hoz, fiatal, de mégis szót kell fogadni neki. Sokkal befogadóbbak, rugalmasabbak lehetnek az így nevelkedett gyerekek, ugyanakkor az érem másik oldaláról se feledkezzünk meg: milyen lelki sérüléseket okozhat ez? Jön egy új lány,

telnek a hetek, a hónapok, megnyílok felé, megszeretem, megszokom, már tényleg családtagként tekintek rá, és amikor mindez természetessé válik: itt hagy minket. Minél kisebb a gyerek, annál nehezebben érti és éli ezt meg. Hallottam már olyan esetről, ahol az au-pair hazatérte után a gyereket évekig pszichológushoz hordták, hogy fel tudja dolgozni, hogy „ott hagyták”. Idővel azonban a gyerekek többnyire hozzászoknak ehhez. Mindig rossz, amikor valaki elmegy, de néhány hét múlva már izgatottan várják a nyár végén érkező új lányt. Ez egy körforgás, amibe bele lehet szokni, és könnyen meg lehet szeretni. A családnál, ahol én dolgoztam, én voltam a hatodik au-pair. Mióta hazatértem, már a második lány van náluk, és mivel egy új csöppszéggel bővült a család, valószínűleg lesznek még vagy tízen. (Azért remélem, a nagyobbak emlékezni fognak rám.)

KI MENJEN AU-PAIRNEK?

Elsősorban azok, akik nyelvet szeretnének tanulni. Tudjuk, hogy ez anyanyelvi környezetben a leghatékonyabb, viszont az, hogy az ember „csak úgy” kiköltözzön külföldre, hogy megtanulja a helyi nyelvet, egy vagyona kerülne. Az au-pair munka vállalása a legbiztonságosabb és legegyszerűbb útja annak, hogy álmaink városában éljünk anélkül, hogy azon aggódnánk, lesz-e tető a fejük felett, vagy lesz-e holnap mit ennünk. Az étkezést és a szállást a család köteles biztosítani, emellett (általában hente) zsebpénz is jár a munkáért cserébe. Ezen kívül család- és közvetítőfüggő, de van, ahol a tömegközlekedést, a nyelviskolát, az egészségügyi ellátást vagy éppen a mobiltelefonálást is finanszírozza a munkaadó. Néhol a kiutazás költségeit is.

Amennyiben az au-pair nem tervez minden héten egy Chanel kosztümöt vagy egy Gucci táskát beújítani, úgy az anyagiakkal nem lehet gondja, az ellátás és a fizetés minden kiadását fedezi, általában kis odafigyeléssel félre is lehet tenni a kinti keresetből.

A nyelv valóban ragad, elsősorban az igen hasznos „cumisüveg, babakocsi, pelenka, roller, gördeszka”-jellegű szókészlet marad meg, mivel napjában ezerszer halljuk. Sokat lehet viszont tanulni a gyerekek meséiből (olvasva és nézve egyaránt), az utcán jártunkban-keltünkben, a családdal való kommunikáció során (vagy akár azáltal is, ha hallgatjuk a beszélgetéseiket). Ragadnak a szlogenek a boltokban és a metróban, szembe jönnek különböző feliratok, plakátok, receptek a vacsora elkészítése közben. És ami nagyon hasznos: a csapból is az adott ország nyelve folyik. Ha a nyelvtan-

bar maradnak is hézagok, hiszen főleg a hétköznapi nyelvhasználatot tanulhatja meg így az ember, olyan igazi, helyi akcentusra lehet szert tenni, amire a nyelviskolákban soha, és ami miatt később lazán nézhetik helybélinek! Amit a hétköznapiokból nem tudunk megtanulni, azt pedig megtanulhatjuk az ottani nyelviskolákban, anyanyelvű tanároktól.

MIÉRT JÓ AU-PAIRNEK LENNI?

A nyelvtanuláson és –gyakorlásán kívül nagyszerű embereket lehet megismerni, óriási élettapasztalatra lehet szert tenni (ezzel óvatosan, nagyon fiatalon ez veszélyes, tényleg!), sok időt lehet eltölteni tündéri gyerekek gyömöszölésével, lubickolni a szeretetükben. Akárhova el lehet így jutni, szóval, ha az álmod, hogy egy évet tölts New Yorkban, Párizsban, Barcelonában vagy épp Stockholmban, akkor ez jó megoldás lehet. A kint tartózkodás alatt kvázi önellátó az au-pair. Amihez plusz forrásra van szükség, az a hazalátogatások finanszírozása. És még valami, ami nagyon fontos: nem valószínű, hogy a jövőben bármikor ennyi időd lesz magadra. Rengeteg alvás, sport, utazás, bulik, kényeztető fürdők, barátokkal töltött idő, egyedül töltött idő... tapasztalatból mondom: mindez felbecsülhetetlen!

MIÉRT NEM JÓ AU-PAIRNEK LENNI?

Éz nem a Teleshop, de még csak nem is Disneyland, így muszáj ejteni néhány szót a napos élet árnyoldalairól is.

A legnagyobb rizikó egyértelműen a család. Nincs mit tenni, szerencse kérdése. Természetesen fontos, hogy előzetesen

a lehetőségekhez mérten alaposan tájékozódj, és ha csak a legkisebb ellenérzésed is van, mondj nemet! Lesz még bőven másik ajánlat, ettől nem kell félned, rengeteg család keres au-pairt. A megérkezés után persze sok váratlan dolog érhet, amire nem készülhettél fel előre, ezért fontos az is, hogy megbízható közvetítőt válassz. Így, ha probléma adódik a családdal, lehetőséged lesz váltani. Láttam ilyet, és működött!

Ha a fogadócsaládod elképesztően kedves és jófej (én voltam ilyen szerencsés), akkor is sok-sok apróság akadhat, amitől sírni lenne kedved. Ilyen például a kakis pelenka, az órákon át hisztiző gyerek, a fejre eső gyerek (MOST MIT CSINÁLJAK?), a vízfestéket evő gyerek, a pisis ágynemű áthúzása, a miniatűr fodros kislányruhák vasalása (idegtépő), ha eltévedsz a városban, ha egyedül érzed magad, ha honvágyad van, ha odaéig a vacsi, ha hiányzik a barátod. Satöbbi, satöbbi, satöbbi. De hát az élet nem habos torta.

Összevetve mindent, nagy kihívás, nehéz feladat, és nem való mindenkinek. Aki szeretne Londonban élni, de utálja a gyerekeket, ne menjen au-pairnek. Aki viszont elég eltökélt, az előtt nyitva a nagyvilág kapuja! Az egyetem megvár, évet halasztani ér – nyelvvizsga úgyis kell a diplomához! Sok család keres csak nyárra au-pairt, ilyenkor általában elmennek nyaralni erre-arra (érték ez alatt minimum egy tengerparti utat, de határ a csillagos ég... akarom mondani Hawaii vagy a Bahamák), és a gyerekekre ott is kell valakinek vigyázni. Gyakorlatilag fizetett nyaralás, egy kis munkával vegyítve. Győzködjek meg?

Voilà

VILÁGSZAKADTSÁGTÓL AZ OKOSAK FÖLDJÉIG

INTERJÚ PÁL ZSOMBORRAL, A KOZMOSZ ZENEKAR ÉNEKES-RITMUSGITÁROSÁVAL

Világszakadtság és Forradalom – a Petőfi Rádió hallgatói számára ismerősek lehetnek az alábbi címek. A Schmitt Pál köszöntésével és a Petőfi átírással berobbant banda ma már sokak kedvence. Az interjú elkészítése mellett a Kozmosz budapesti koncertje után döntöttem, pár napra rá pedig már a Könyvtár Klubban beszélgettem Zsomborral az együttesről és a világban zajló folyamatokról.

TK: Jellemezd az együttest egy mondattal!

P.Zs.: A Kozmosz egy amerikai punk ihletésű, hangos feszültség-levezető zenekar.

TK: A tündetések alkalmával is idézték szövegeiteket, dalaitokat. Hogy fogadtátok ezt?

P.Zs.: Erőteljes ujjongással. Egyáltalán nem azért írtuk ezeket a számokat, hogy jól lehessen rájuk tündetni, legalábbis nem ez volt a fejkben. Az *Okosak Földje* biztos, hogy sokáig az egyik legjobb számunk marad, és érthető módon nem folyik ki a rádiókból, de úgy tippeljük, hogy még több embernek tetszhetne, ha eljutna hozzájuk. Úgyhogy amikor tényleg eljut, és kiderül, hogy valóban sokan egyetértenek a gondolatvilágával, akkor jó érezni, hogy nem vagyunk egyedül.

TK: *Fellépések és rajongók, hirtelen jött siker. Milyen érzés?*

P.Zs.: Próbálunk kellően bensőséges kapcsolatot ápolni azokkal, akik szeretik azt, amit csinálunk. Senkinek ne jusson eszébe rajongásnak hívni, az a legnormálisabb dolog, hogy koncert után leülünk együtt iszogatni, és nem tűnünk el. A „siker” alatt nem beszélünk olyan örült nagy dolgokról. Van benne egy csomó meló és egy adag mázli is: még számos együttesről tudunk, akik legalább ugyanezt megérdemelnék. Persze azt, hogy halld magad a rádióban, szerencsére nehéz megszokni. Elsősorban olyan zenét akartunk és akarunk csinálni, ami nekünk tetszik, de nyilván még nagyobb öröm sok embernek játszani a dalokat. Eredetileg annyit volt a cél, hogy azért ne csak a saját haverjainknak játsszunk Budapesten, hanem időről időre el lehessen menni Kiskunfélegyházára hangulatos bulikat tolni 40 nézőnek, akik szeretik a zenéket. Nem

Mi szabadabbak vagyunk, mint ti valaha lesztek!

minden punkzenekar befutott és nagyszínpados a világon, de ez tökéletesen rendben is van így. Most, hogy kaptunk némi teret, figyelmet, lehetőséget, már elégedetlen lennék, ha nem tudnánk ebből többet is kihozni, mint néha egy-egy vidéki koncertet, ahol véletlenül felbukkan egy-két ismeretlen arc.

TK: *Milyen bulizási szokásaitok vannak?*

P.Zs.: A Kozmosz ellentmondást nem tűrően szokott bulizni, úgyhogy az utóbbi időben minden koncert emlékezetes volt, így vagy úgy. Dani, a basszusgitáros-énekesünk majdnem eljutott egy lábféjtőreig egy egri koncert után, mikor hazafelé egy betonból kiálló vascsőre azt hitte, hogy egy üdítő doboz és el akarta rúgni. A vascsővek viszont erősebbek Dani lábánál. Az első fesztiválkoncertünk úgy nézett ki, hogy játszottunk a SZIN nagyszínpadán 40 percet, majd még véletlenül ott kempingeztünk két napot. Zalaegerszegen ugrálás közben rám döntöttek egy mikrofonállványt, aminek a következménye egy monokli lett a szemgolyóm felett, de így is az maradt meg jobban a buliból, hogy már a beállítás alatt fel-le ugrált az első 15 sor. Kaposvár után Dani iratait a koncerttől 10 kilométerre találtuk meg egy

közeli faluban, én pedig egy fodrászatban ébredtem. Már elég ritkán lepődünk meg magunkon.

TK: *A punk zene újra éledezik a világban és itthon egyaránt. Mi lehet az oka?*

P.Zs.: Az, hogy éppen mi fut meg mi nem, mindig korszakos. Utoljára az ezredfordulón és utána pár évig számított kurrens cuccnak, hogy az emberek punkot játszanak, vagy ezt a harmadik hullámos, kaliforniainak mondott punkzenét. Szép lenne úgy tenni, hogy ez az egész egy független mozgalom, de a popos vonal mögött kökeményen ott vannak a nagy kiadók, akik előbb-utóbb biztosan megtolnak megint egy hullámot. Magyarországon eközben csak pár zenekarnak sikerült ismertebbé válnia az előző robbanásnál, úgyhogy mi minden zenekart eléggé tisztelünk, akik az utóbbi években is aktívak maradtak, mert nem érdekelte őket, hogy most mi a divat, nem vettek csöngtyát és nem vasalták ki a hajukat csak azért, mert éppen ez fut.

TK: *Mi ennek a társadalmi vetülete?*

P.Zs.: Nekünk sokat segített az „idióta örültek kormányon” üzenet, hiszen sok ember feszült emiatt. Egy csomó esetben biztosan nem a zene vagy a politikától gyakran teljesen független egyéb szövegeink miatt tetszik az embereknek, amit csinálunk, hanem csak mi vagyunk legközelebb ahhoz, amit a világról szeretnének hallani. Az is lehet, hogy közülük csomóan igazából arra vágnak, hogy zongorán mondják el, hogy *Orbán Viktor*nak sajátos személyiségjegyei vannak. Ráadásul a *Kozmosz* sem mutat fel sok kiutat,

csak segítünk levezetni az emberekben munkálkodó feszültséget, hiszen az együtt ordibálás ennek egy remek eszköze. Az amerikaiaknak is látható, hogy többet segített a *Bush-*, mint az *Obama-kormányzás*, most nem annyira idegesek, és ettől a jobb politikusi zenekarok is keresgélős fázisba kerültek.

TK: *Ha te lennél a Kedves Vezető, milyen intézkedéseket hoznál?*

P.Zs.: Nem szoktam ilyen léptékekben gondolkodni, elég ön-hitt dolog lenne, és sokkal több pénzt is keresnék, ha erre jó és kiérlelt válaszaim lennének. A lokális Kedves Vezetőnek abban az egyben valószínűleg igaza van, hogy a süppedős jóléti rendszernek annyi abban a formában, ahogy nyugaton megismertük. És például kíváncsi vagyok, hogyan fog kinézni a Koreai-félsziget, mire elkészül ez az interjú, mit fog csinálni Amerika, hogy ne haljon meg 30 millió ember egy atomháborúban.

TK: *Forradalomra lenne szükség?*

P.Zs.: Azt mindig el szoktuk mondani, hogy ez egy valóban polgári értelemben vett punk zenekar, és elég vicces, hogy

alapvetően centrista dolgokat hangoztatni valamiért punknak számít ebben az országban. Nyilván a nyugodt, szabad építkezés, a normális vállalkozási feltételek, a szegényekre való minimális odafigyelés, valamint az épeszű vitatkozás olyan dolgok volnának, amik biztosan élhetőbb helyé tennék a környéket. Úgyhogy ezek híján azok, akik odafigyelnek és kicsit elgondolkodnak a szövegeinken, sajnos idegesek lesznek. Elnézést, ez a *Kozmosz*-hallgatással együtt jár. De semmiképpen nem az elfordulás, belenyugvós, meghunyászkodós, „*majd történik valami*” reflexeket akarjuk előcsalogatni az emberekből: ezt a részt a kormány már elvégezte, ezt kell visszafordítani.

TK: Mik a tervek nyárra?

PZs.: Az, hogy a *Petőfi Rádió*n játszották kettő darab számunkat, nem jelent automatikusan belépőt a fesztiválszínpadokra, sokkal lassabb az átfutása annak, hogy egy zenekar szélesebb körben is felépüljön és egyre jobb helyekre hívják. Ettől függetlenül próbáljuk minél több koncerttel telerakni a nyarat. Mi is ugyanazon az 5 hónapos télen estünk át, mint mindenki, úgyhogy szeretnénk a jó időből minél többet kifacsarni, pláne, hogy ezekben a hónapokban több új dalunk is kijön majd. A fesztiváloknak ott leszünk a nyitottabb felén, és boldogan megyünk még mindenhová, ahová hívnak, vagy ahova önerőből le tudjuk szervezni saját magunkat.

Kis Diána

A *Kozmosz* zenekar 2010-ben alakult, azóta a *Petőfi Rádió* toplistájának a csúcsáig jutottak.

Az *Okosak Földje* című EP hozta meg az ismertséget, ami ingyenesen is letölthető a *kozmosz.bandcamp.com* oldalon.

A srácok jelenleg az új számok felvételén dolgoznak, biztos vagyok benne, hogy még sokat hallhatunk róluk.

A 011 ALKOTÓCSOPORT BEMUTATJA: MEANWHILE IN KANSAS

PROGRESSZÍV-FIKCIÓS-DOKUMENTARISTA-TRASH KÓRKÉP

Őrült hangos dubstep, stroboszkóp, fájdalom, színes csíkok, színes fények, egy piros cipő, érdekkapcsolatok, egy kis válium, egy mocskos WC, egy hűtőszekrény, műanyag székek a metróban, heroin, „mindenhol jó, de legjobb...” – hol is?, hányás... a csodák csodája, na de mi történt valójában Dorothy-val, mialatt Smaragdvárosba képzelte magát?

És arra emlékeztek még, hogy hogyan került haza? Bizony, nem kellett volna az illuzionista Óz miatt végigjárnia a hadak útját. A válasz végig ott volt a szívében... és a lábán. Őt fiatal ugyanerre az útra vállalkozik, itt Smaragdváros a pszichedelikus világ, ahol mindenki rendszeres drogfogyasztó, a sárga köves út pedig a leszokáshoz vezet(ne).

A kiindulópont, az otthon nem Kansas, hanem egy nyolcadik kerületi albérlet, ahol mindannyian próbálnak túlélni. Abból a fekete-fehér piszkos világból vágyódnak el, a drogok segítségével. A *Bádögember* kokainista, a *Gyáva oroszlán* LSD-zik, a *Madáríjesztő* már elszívta az agyát, *Dorka* pedig Toto kutyával az oldalán igyekszik a heroinos lázálomok és hányások nyomába iramodni. A céltalanság és a jövőképtelenség uralkodik rajtuk, valamiféle hiány, amiből menekülni akarnak, és Smaragdváros tárt kapukkal várja őket. A kérdés, hogy mennyire lesz könnyű hazajutni. Egyáltalán hol van az otthon? És hazajuthatnak-e valaha?

Ilyen és ehhez hasonló kérdéseket vet fel a fiatal tagokból álló színtársulat előadása a *Bárka Színház* falai között, ami amellett, hogy egy klasszikus történet fikcionista átdolgozása, nagyon is a láthatatlan magyar valóság egy szeletét igyekszik elénk tárni. Vajon a városban sétálva hány-szor jut az ember eszébe, hogy ebben vagy abban a lakásban mi zajlik? Hogy milyen harc dül a mindennapi betevő kábítószer megszerzéséért? Milyen erők szakítják szét

Smaragdváros kapujában

azt, aki nem jut hozzá időben? Mit tehet az, aki le akar szokni? Hova fordulhat? Egyáltalán van-e bármilyen motiváció, ami

rávehetné, hogy leszokjon? Vajon a gyermekáldás elég lenne?

A fiatalok, mivel egy vágyakról, függőségekről és pszichedelikus világról szóló darabot alkotnak, úgy gondolták, hogy ezt a legjobban audiovizuális effektekkel tudják megragadni, így a színpadképet folyton variálják az úgynevezett 3D Mapping, más néven fényfestés, más néven architektuális festés technikájával. A nézőtérről is pillanatok alatt a hangulat, az érzés és a történet részévé válunk, a többi effektel keverve pedig a heroinról éppen leszokni kívánó Dorkáék fájdalmát is könnyen átélhetjük. A kultikus drogos filmek szerelmeseinek is tartogat néhány meglepetést a darab, hogy mást ne említsek, csak egy kis gomba- és paradicsomleves-konzervet. A darabot kettévágó, látszólag oda nem illő Talkshow- betét tárja fel igazán azt a mélységet, hogy ezeknek az embereknek valódi problémáik vannak, mégpedig súlyos problémáik, amiből ahelyett, hogy meghallgatnánk és segíteni próbálnánk, szenzációt csinálunk. Kérdezzünk ugyan, de a válasza már senki nem kíváncsi.

A darab majdnem teljesen végigvezeti a nézőket az Óz- tör-

téneten, csak a befejezés alakul kicsit másként, és még azt sem lehet mondani, hogy „váratlan fordulatot vesz”. A szereplők hitelen alakítják a karaktereket, saját elmondásuk szerint egy ilyen darabhoz tényleg rosszul kell lenni, ebben segített nekik többek között *Kubiszyn Viktor*, a *Drognapló* című könyv „főhőse”, az improvizáció és az érzet-felidézés.

A darabot tulajdonképpen problémafelvetésnek szánják, nem törnek pálcat a drogfüggők felett, sőt, ezt a történetet bármilyen más függőségre is ki lehet vetíteni, az elvágyódást, a kínokat. Felvetik a kérdéseket, keresik a miérteket, és a válaszok sürgetőek, főleg a mai újdrogos milliőben, ahol a heroinra és a kokainra már csak legyintenek.

A darabot az idej és a következő színházi évadban is játsszák a *Bárka Színházban*, a *011 Alkotócsoport* Facebook-oldalára mindig felteszik az aktuális előadásokat, ahol azt is feltűntetik, hogy lesz-e beszélgetés a darab után a kávézóban, és még jegyeket is nyerhetnek.

Boda Daniella

A MEZTELEN FÉRFI

Sőt, meztelen férfiak! Egy kiállításon. Képeken. A Ludwig Múzeum kiállításáról van szó, amelyet június 30-ig tekinthet meg az érdeklődő női tömeg, és az a kevés férfi is, aki arra téved.

Na jó, ezt azért félig visszavonnám, így túl sztereotip. Igaz, nincs mit szépíteni a dolgokon, valóban meztelen férfiakról vannak képek, különböző megközelítésekben és nézőpontból ábrázolva, de azért többről van itt szó szimpla kukimutogatásnál.

Így hát nem meglepő, ha férfiak is hajlandóak megtekinteni a kiállítást, akár önszántukból is, és nem csak a barátnőjük unszolására. (Igen, voltak párok a kiállításon. Nem, én sem értem, de ez senkit ne tartson vissza.)

A kiállítás nyolc téma köré csoportosul, termenként egy téma kerül feldolgozásra, s ezek a XIX. századtól napjainkig lineáris, időrendi sorrendben követik egymást. A kiállítás azt hivatott bemutatni, hogy az említett évszázad alatt hogyan alakult az ideális férfi képe, az olyan alapvető jellemzőket vizsgálva, amik „mindig nálunk vannak” – ruha nélkül: a bőr, a haj, a testalkat. Ezen kívül a kiállítás felveti azt a kérdést is, hogy míg a meztelen női test szinte sosem szűnt meg a művész

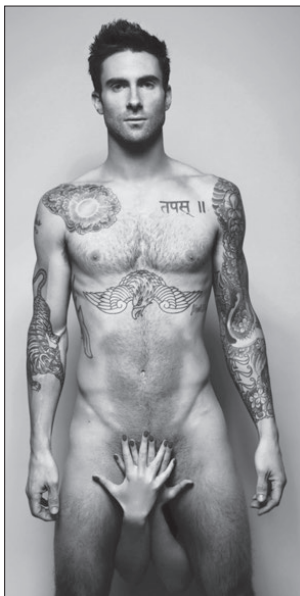
és az ábrázolások központja lenni, addig a póre férfitestet a klasszikus antik művészettel „kiment a divatból”. Mi ennek az oka, hogyan, és mikor tért vissza mégis? – ezzel foglalkozik A meztelen férfi.

Izmos test a diktatúrák alatt, a hippi korszakban hosszú haj, vékonyabb testalkat, s az idő előre haladtával felvállalhatóbbá váltak a férfi lényének nőiesebb vonulatai, így eljuthatunk egészen a coming-outok virágkoráig. Kell-e különválasztani a női és férfi identitást, nem forrhat-e e kettő össze? Lehetnek-e egyik nap nő, másik nap férfi? Lehetnek-e mindkettő egyszerre? Tényleg a méret a lényeg? Van-e objektív szépség? Láttál-e már télapót meztelenül?

Mire jó egyáltalán a pénisz? A női szemléletet bemutató teremben egy kreatív meglátás szerint például a villanykapcsoló fel- és lekattintására. Természetesen mindez videófelvétellel illusztrálva, jelezvén, hogy valóban jó erre (is).

Ezek gondolat- és remélhetőleg érdeklődésébresztő furfangos felvillanások, emlékmorzsák és benyomások a kiállításról, az én szemszögemből. Nem rossz így sem, de azért próbáld ki, milyen a tiédből.

Voilà

Hova néz a nő?

KORDOS SZABOLCS: TAXISVILÁG, HUNGARY

Drozsztelső, hiéna, hármás brék – kifejezések, melyek egy különleges foglalkozás hangulatát hordozzák magukban. A budapesti taxisok világáról szóló könyvben közelebbről is megismerkedhetünk ezekkel és használóikkal.

Sárgarendszámú autók ezrei köröznek naphosszat szerte Budapest utcáin. Mi, egyetemisták, általában kevesebb alkalommal vesszük igénybe ezt a szolgáltatást, esetleg csütörtök éjszaka, amikor kényelmesebb taxit hívni, hogy valahogy hazajussunk épségben, mint várni az éjszakai buszra. Mivel én is rendkívül ritkán utazom taxival Pesten, ez egy teljesen távoli világnak tűnik számomra, éppen ezért fogtam kezembe ezt a könyvet. Nem bántam meg, sőt, tervezem az író többi művének elolvasását is.

A *Taxisvilág, Hungary* könnyed, szinte „mesélős” hangvételű könyv, azonban korántsem egyszerű témáról szól. Elképesztő és elképesztően érdekes sztorikat olvashatunk benne, kezdve attól, hogy mi teszi vérbeli taxissá az embert, hogyan működik ez a rendszer (a drozsztok, az URH rádiók, a „tutik” - vagyis azok a helyek, ahol a rádiók vétele a legerősebb, tehát hamarabb megkapják az információt a diszpécserstől), a különféle „taxisfajták” bemutatásán át egészen az árnyoldaláig ennek a munkának.

Az író több tucat „hiénát” interjúolt meg e könyv megírásához azért, hogy hiteles képet kapjon erről a különös világról, és hogy eloszlassa a városi legendákat

– vagy épp megerősítse azokat valós mivoltát. Volt köztük családanya, diplomás gépészmérnök, taxisdinasztia tagja, limuzinsofőr, papnövénydekből lett nyomozó és a maffia taxisát is megszólaltatta. Persze nem mind-egyikük szerepelt a saját nevében a könyvben, emellett voltak például olyanok is, akiknek személyiségeiből összegyűrtak egyetlen figurát. Mindegyikük taxis múltja tele van rendkívüli történetekkel, ezek a történetek pedig sokszor szólnak fizetni

nem akaró utasokról, kétes fuvarokról, gyilkossági kísérletekről, a területért való „háborúkról”, erőfitogtatásról, a taxióra megbütyköléséről, és a külföldi utasokról való csillagászati összegek legombolásáról is.

Azóta máshogy nézek ezekre az autósokra, amikor elsuhannak a buszom mellett, mert eszembe jut a könyv és az abban leírtak, és elképzelem, hogy vajon a férfi vagy nő, aki az autóban ül, vajon mióta dolgozik taxiként. Miket kellett

Kordos Szabolcs könyve felfedi a taxisok titkait

átélnie munkája során, milyen hatással volt a családjára a munkája, érintett volt-e kétes ügyekben, ülte-e be hozzá hírességek, és fizettek-e neki többet a hallgatásáért cserébe, ha olyat látott, amit nem kellett volna? Vajon került-e veszélyes helyzetbe, kellett-e hazafuvaroznia (persze busás összegért) egy vendégmunkást mondjuk Ukrajnába Ferihegyről? Nagyon érdekesnek, ugyanakkor veszélyesnek találok a munkájukat, de más szemmel nézek rájuk ezután.

Mindenkinek tudom ajánlani a könyvet, mert olyan betekintést nyerhetünk általa egy teljesen más életstílusba, amit egyébként nem tehetnénk meg kívülállóként. Így talán többre értékeljük majd a hivatásukat, mert naponta kockáztatják az életüket azzal, hogy ismeretlen embereket utaztatnak a város egyik pontjából a másikba. Minden tisztelem az övék.

Tuza Dorottya

4D - DIREKT, DINAMIKUS, DERMESZTŐ, DRÁGA

ÁVAGY, HA EDDIG NEM FÁZTÁL A MOZIBAN, MOST FOGSZI!

„Ne csak nézd a filmet! Érezd is!” – ezzel a szlogenrel robbant be a moziba az új 4DX™ technológia, melynek célja a filmekben szereplő környezeti hatások pontos leképződése a részletesen megkoreografált levegő-, víz-, illat-, mozgás-, vibrációs effektekkel. Európa első 4DX™ mozijának a budapesti Westend bevásárlóközpont ad otthont.

Az eleinte hagyományosnak tűnő vetítőtér nem kevesebb, mint háromszázmillió forintból készült el, aminek költségét az irreálisan magas jegyárakkal - 3000 forint 3D szemüveggel együtt - próbálják kompenzálni, feltehetően sikerrel, ugyanis öt nappal a szombat délutáni film előtt már teltházra lehetett számítani.

Naponta általában két filmet vetítenek, azokat viszonylag sok időpontban. Választásom a *G.I. Joe: Megtorlás* című

Átlagos és mégis más

fantáziadús akciófilmre esett, mivel abban láttam a legtöbb lehetőséget a 4D effektek kavalkádjának bemutatására, illetve a másik opció, *Pi életének* véget nem érő tengeren vergődése már szimpla 3D-ben is felforgatta a gyomrom. A moziaterem belépőjén erős és szűrés szagot éreztünk - valószínűleg még az előző vetítés effektjei nyomokban fellelhetőek – amit leginkább az égett gumiszaghoz tudnék hasonlítani. Már a film előtti három előzetes meggyőzött arról, hogy a 3D technológia sokkal kidolgozottabban jelenik meg a vásznon, bár ekkor még a 4D hatások vártak magukra, csupán néhányszor éreztem, hogy megremegett a széke, szerintem csak próbajelleggel. A film első kockáihoz az először tapasztalt égett gumi-szag párosult, illetve erőteljes hús szellőt fújtak az arcunkba, ami a harmadik perc után már korántsem volt kellemes, sőt, már az elején kifejezetten fáztam és napsütéses jelenetekért könyörögtem. A főcím felvillanásával az egymáshoz rögzített

ülések olyan intenzíven kezdtek mozogni, hogy ösztönösen a popcorn után nyúltam, amire valóban oda kell figyelni, mivel az ülések a kameramozgással párhuzamosan mozognak, így erősen kellett kapaszkodni a helikopteres, illetve autós üldözéseknél. Talán a legizgalmasabb és leg-

szórakoztatóbb megoldás volt a fegyverek visszautását és a lövedékek becsapódását is egy-egy rángással bemutatni, így az áldozat hátába lőtt három golyó három különböző helyen mért kisebb rezgést a nézők háttámlájára. Az üléstámla fejrészebe épített kis fúvókák az egy az egy elleni közelharcokban kaptak szerepet, amikor a fülnk mellett éreztük elszuhanni a különböző szűrőeszközöket a fúvókákból nyert kisebb légáramlat hatására. Az ülések vibrálásán túl többször indokolatlanul villámok cikáztak az egész teremben, kihangsúlyozva a baljós jeleneteket. A szagokat illetően, ugyanazt az égett gumiszagot éreztem, amikor tűzharcot vívtak a kormandósok, illetve amikor egy nő mélyen dekoltált ruhában parfüm gyanánt, kistotálban közelített felénk. A 4DX™-et reklámozó előzetesek kapcsán már ódzkodtam a vizes jelenetektől, így megnyugvással töltöttek el a három főszereplő sivatagi jelenetei, ám, amikor egy elhagyott német börtönben a víztartályokra fókuszált a kamera, akaratlanul visszahőköltem, s nem is ok nélkül, ugyanis a következő másodpercben már egy kisebb fegyverbemutatóval egybekötött harcot láthattunk a tartályok komplett szétlövésével, de csupán harmatnyi volt a vízpermet, ami épphogy csak frissítő jellegű volt. Magán a filmen rengeteget dobott a 4DX™ technológia, mivel így nem a bizonytalan lábakon álló cselekményvezetés volt a középpontban, hanem az amerikai hadsereg éves töltenyészletének mértéktelen pazarlása másfél órában, annak szimulátorszerű átélése. Senki ne dőljön be, *Bruce Willisnek* csak a plakátfotózára volt ideje, de ötperces masszív lövöldözéssel ő is hozzájárul a játékidő bővítéséhez.

Nehéz megmondani, hogy a mozi jövője valóban a 4DX™ felé tart-e. Véleményem szerint izgalmas próbálkozás és mindenkinek ajánlom, hogy legalább egyszer próbálja ki, mert azon túl, hogy van még hová fejlődni, mindenféleképpen egyedülálló élményt nyújt, a 3D kifogásolhatatlan. Ha azonban a 4D-projekt következő terveit nézzük, a *Titanic* és a *Boszszúállók* átkonvertálásának ötletében csupán bevételnövelési célokat látok.

Hancz Petra

NICK VUJICIC

AKI – A WIKIPEDIA MEGFOGALMAZÁSÁBAN – „A KAROK ÉS LÁBAK NÉLKÜL SZÜLETETT EMBERKÉNT VÁLT HÍRESSÉ”

Nick Vujicic élete nyitott könyv. Elég egy gyors internetes keresés, és az ember máris megtudja, hogy Ausztráliában született 1982-ben, szülei szerb emigránsok, apja lelkész, két testvére van, gyönyörű ázsiai felesége, és egy alig több mint egy hónapos csecsemője. Végtagjai azonban nincsenek.

Tetra-amelia kórral született, aminek következtében a derekából kinövő és két ujjal rendelkező láb az egyetlen dolog, ami – a nyakát leszámítva – a törzséből kinő. Számos könyv írója, számtalan videó sztárja, a *Twitter*en több mint 170 ezren követik, videoklipje is van persze, amiben ő énekel, és ő játssza a főszerepet. A neten megnézhetjük, ahogy focizik, úszik, szörfözik, meghallgathatjuk motivációs beszédeit fiatalokhoz, gyerekekhez, és nyomon követhetjük turnéit.

Persze ennél jóval több is kiderül. Kevesebb, mint tíz éves volt, amikor megpróbálta befullasztani magát fürdővizébe. Sajat beszámolója alapján ezt a családijához fűződő kölcsönös szeretete miatt nem tette meg. Elmesélése szerint élete értelmét Jézusban találta meg, ezt híven tükrözi még *Twitter* profilja is, ahol szinte minden bejegyzés egy ima, egy hálaadás, egy ámen. Fizikai hátrányosságait legyőzve a világot járja, és előadásokat tart mindenütt, hol mint motivációs tréner, hol mint hittérítő.

Magyarországra téríteni jött. Szerinte erre azért van szükség, mert Magyarországon az emberek – mint annyi más helyen – a vallástól elfordulva, a materializmus, a hedonizmus és az addikció hamis örömeibe menekülnek. Valamint azt is megfogalmazta, hogy Magyarországon a kommunista időkben az emberek ignorálták Istent, sőt, tényként állítja: az emberek azt hitték, hogy a vallást tudatlan vidékiek találták ki. Az első mondat nagy szavaival nem érdemes vitába szállni, a minden kultúrára ráhúzható fogalmak természetesen Magyarországon is létező jelenségekre utalnak. Ellenben a második, vallásosságról szóló kijelentések némi meglepődést okoztak. Én még nem hallottam, hogy ilyen hit élt volna az emberekben. Megkérdeztem. Mások sem hallottak róla.

A Budapesti előadásokra a *Jégapalotában* került sor. A nap folyamán az esemény háromszor zajlott le, majd az egész csapat

Pécsre és Debrecenbe indult. A szervezők – A *Nem Adom Fel Alapítvány*, A *Szeretet a Válasz Közhasznú Egyesület* és az *Ez az a Nap!* Szervezőiroda – igazán értékes célra gyűjtött: az eseménysorozat teljes bevételevel ún. passzívházak létrehozását támogatják. Ezekben a majdan felépülő környezetvédelmi technológiákkal speciálisan kiépített otthonokban fizikailag korlátozott emberek kezdhetnek majd együtt önálló életet.

A programot a kitüntetéssel is elismert értelmileg akadályozottakból álló *Nemadomfel* együttes nyitotta. Előadásukat *Noel*

Richard (a „dicsőtő rockzenész”) és *Pintér Béla* (nem kell megjegjened, másik *Pintér Béla* – nincs társulata), „a hazai keresztény könnyűzene klasszikusa” követte. Fellépett még a *Bolyki Soul* és *Gospel Kórus*, melyeknek tagjai között is sok a fizikailag és szellemileg korlátolt fiatal. A csarnok zengett, a padok beleremegtek a visszhangba. A terem ugyan méretben kiváló volt a célra, akusztikailag azonban mégis inkább a hokimeccsek tombolására van hangolva. A kórustagok nagy kedvvel énekeltek, s az utolsó számukhoz *Krizbai Teca* is csatlakozott.

Nick előadását profi humorista módjára kezdte, öniróniával fűszerezett viccekkel mulattatta a közönséget. Elmesélte, jártában-keltében hogyan csodálkoznak rá, rémülnek meg tőle az embereket, s hogy ő hogyan tréfálja meg a megdöbbenő

Karok és lábak nélkül is teljes életet

járókelőket különböző trükkjeivel.

Mondanivalója világos, és sokaknak hitet, reményt ad. Elmondta, hogy ha kaphatna, se fogadna el végtagokat: a kezeknél, lábaknál sokkal fontosabb a békesség és megtalálni az embernek saját célját, hivatását. Kiemelten hangsúlyozta, hogy problémái mindenkinek vannak. Nick nem gondolja, hogy az ő nehézségei a legnagyobb fájdalmak és problémák, amelyekkel az embereknek meg kell küzdeniük. Mondhatná, hogy neki legalább még élnek a szülei. Persze az árva mondhatná, hogy neki legalább van végtagja, de az, hogy nehézségeinket összehasonlítjuk, nem ad reményt. Mindenki életében vannak lejtők, rossz korszakok, bajok és szomorúságok, de ha ezekre fókuszálunk, az nem visz előrébb – jjesztő lehet a

jövőbe nézni, de csak ez az út vezet a boldogsághoz. A félelem nagyobb visszatartó erő, mint a végtagnélküliség. A bátorság nem azt jelenti, hogy nem félni valamitől: a bátorság megtenni azt a valamit, amitől félünk.

Ahogy mondtam, Nick téríteni jött Magyarországra. Így a motivációs beszéd hamar Istenhez és Jézushoz vezetett, az örök célhoz, a mennyországához és a – szinte képtelenségnek tűnő – történetekhez, amelyek magyarázatai és következtetései a szkeptikusabb nézőnek fel-fel borzolta kedélyeit. Előadását közös imával

zárta, melyben Isten áldását kérte az országra is, s biztosította a jelenlévőket, hogy Isten szereti hazánkat, és eljönnek majd a csodák.

Nick rendkívül jó előadói készségekkel rendelkezik. Noha kezei nincsenek, amikkel gesztikulálna, mégis, éppen az ebből adódó, szokatlan és néhol groteszk látvány, kiemelkedő humora és karakterének különlegessége tökéletes showelemeknek bizonyultak, inspirálóak és a tömeget elnézve messzemenően hatásosak. Jókedvű mosolya végigkísérte az előadást.

NsZs

ÚJRA EGYÜTT SZURKOLHAT MAGYARORSZÁG

*Néhány igazán tehetséges magyar versenyzővel találkozhatunk az autósportok világában, azonban kijelenthetjük, hogy közülük is **Michélsz Norbert** örvend a legnagyobb népszerűségnek, aki a **WTCC (Túraautó Világbajnokság) mezőnyének is kiemelkedő versenyzője.***

Nem véletlen, hogy Norbi tavaly megnyerte a bajnokság nem gyári csapatok versenyzői számára kiírt kupát, ami nagy siker és hatalmas eredmény a magyar kiscsapattól. A *Zengő Motorsporttól*, amely folyamatosan azon dolgozik, hogy a lehető legjobb eredményt érje el – nemcsak a csapat, vagy Norbi számára, hanem a hazai rajongók számára is. A csapattagok tisztában vannak vele, hogy mennyire büszke rájuk az ország, és erre folyamatosan igyekeznek rászolgálni.

2012-ben a *Hungaroringen* Norbi 60 ezer hazai néző előtt tudott nyerni BMW-jével, ami hatalmas sikernek számított abban a mezőnyben.

Az idei szezonnak már a Honda gyári támogatásával vágtak neki Zengőék – az idénykezdet nem éppen úgy alakult, ahogyan azt várták/vártuk volna, azonban Norbi meggyőződése, hogy – habár még van hova fejlődni – „jó lesz ez”. Nem csak a technika ördöge,

a balszerencse is üldözi a WTCC magyarjait, a tavalyi galambtragedia után (amikor egy, a pályán csipegető galambot ütött el a BMW, ami a győzelemtől fosztotta meg a csapatot) idén Marokkóban egyik ellenfele féktárcsája repült be Norbi motorterébe.

Így tehát jócskán ráfér a szurkolás és a támogatás a *Zengő Motorsportra* – sokan vannak, akik a *Magyar Nagydíjat* megelőző *Szlovák Nagydíjra* is kiutaznak, sőt, a hungaroringi versenyhelyszínt követő *Oszták Nagydíjra* is számos szurkoló el látogat. A legelvetemültebbek pedig képesek szinte az összes versenyhelyszínre elkísérni a csapatot.

A *WTCC Magyar Nagydíj* arról híres, hogy a több tízezer néző egy emberként szorít a *Zengő Motorsportnak*, és egyszerre ordítja, hogy „*Noooorbi*”, lehetőséget sem adva a külföldi ellenfeleknek, hogy kibontakozzanak – ők is csak ámulnak-bámulnak: bárcsak az ő hazai közönségük is ilyen lelkes lenne!

Ne legyen idén sem másképp! Gyere, kiabálj velünk Te is május 4-5-én a *WTCC* hazai versenyén, a *Hungaroringen*!

Berta Kitti

Írj forgatókönyvet az Alumni Szervezetnek!

Az ELTE Karrierközpont forgatókönyvíró-pályázatot hirdet jelenlegi és végzett ELTE-hallgatók számára. Az Alumni-programot népszerűsítő frappáns és kreatív ötleteket 2013. április 28-ig várjuk, egy pályázó több ötletet is beküldhet.

A pályázat témája: az Alumni-program bemutatása és népszerűsítése, „*miért jó Alumni tagnak lenni?*” A legkiválóbb forgatókönyveket ELTE-s ajándéktárgyakkal jutalmazzuk, a legjobbat pedig egy kb. 3 perces Alumni Szervezetet bemutató videóban megfilmesítjük. A pályázatokat e-mailben várjuk a *pali.nora@karrier.elte.hu* címre 2013. április 28-ig. Minden felmerülő kérdésre is ezen a címen válaszolunk.

Röviden az ELTE Alumni Szervezetről:

Az ELTE néhány évvel ezelőtt létrehozott szervezete elsősorban a végzett hallgatók számára nyújt segítséget abban, hogy kapcsolatba léphessenek egymással és az egyetemmel. A szervezet különböző szolgáltatások és programok mellett a szakmai előrelépést is segítő kapcsolattartáshoz és kapcsolatépítéshez szeretne alkalmat teremteni. Alumni-tag lehet minden ELTE-n végzett hallgató, illetve volt és jelenlegi oktató vagy dolgozó. (Bővebb információ: *alumni.elte.hu*)